

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน
ของประชาชนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

HEALTH BELIEFS EFFECT THE PROTECTION DANGEROUS FROM CHEMICALS
IN USING CHEMICAL SUBSTANCES IN THE HOUSEHOLD AT
KHOKJAROEN DISTRICT, LOPBURI PROVINCE

จिरารักษ์ ดิษบรรจง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

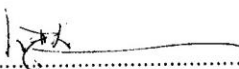
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

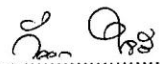
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ จิราภิชย์ ดิษบรรจง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้

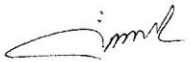
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัลลภ ใจดี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วนัสรา เขาวรรณนิคม)

คณะสาธารณสุขศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิตของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)
วันที่ ๒๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์ ที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ข้าพเจ้า รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้งให้ คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีคุณภาพ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์ แนวความคิดและวิธีการศึกษา หาแหล่งความรู้และข้อมูล ในระหว่างศึกษา และให้กำลังใจ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยดีตลอดการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่คอย ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และท้ายที่สุดขอขอบคุณครอบครัว ที่คอย ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ คอยให้ คำปรึกษา ตลอดมา

ขอขอบคุณประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะ ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือสนับสนุนจนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้ที่คอย ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ คอยให้คำปรึกษา ตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้มีพระคุณต่อผู้ศึกษา ที่คอยให้กำลังใจและให้ การสนับสนุนการศึกษา ทั้งได้ให้โอกาสในการศึกษาและเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตแก่ผู้ศึกษา มาโดยตลอด ตลอดจนผู้มพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้ กำลังใจผู้ศึกษาเสมอมา จนทำให้ข้าพเจ้าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

จิราภรณ์ ดิษบรรจง

สิงหาคม 2559

57920352: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ: สารเคมีในครัวเรือน/ การป้องกันอันตราย/ ความเชื่อด้านสุขภาพ

จรรยาภรณ์ ดิษบรรจง : ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี (HEALTH BELIEFS EFFECT THE PROTECTION DANGEROUS FROM CHEMICALS IN USING CHEMICAL SUBSTANCES IN THE HOUSEHOLD AT KHOKJAROEN DISTRICT, LOPBURI PROVINCE). อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: บุญธรรม กิจปริดาภิวัตน์, พธ.ด., 102 หน้า, ปี พ.ศ. 2559

สารเคมีในครัวเรือน ส่วนมากเป็นสารสังเคราะห์ ใช้ในการกำจัดแมลง และทำความสะอาด หากใช้ไม่ถูกต้องวิธี ใช้อย่างไม่ระมัดระวัง จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ จึงควรเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชน 203 คน ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบในการใช้สารเคมีในครัวเรือน ซึ่งสุ่มแบบหลายขั้นตอนมาจากประชาชนที่มีครัวเรือนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ข้อมูลเก็บด้วยการส่งแบบสอบถามให้ตอบและรับกลับที่บ้านของประชาชน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนด้วย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และหาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีด้วยการวิเคราะห์ถดถอย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ศึกษาส่วนมากเป็นผู้หญิง (63.1%) อายุเฉลี่ย 40.8 ± 11.3 ปี มีการศึกษาสูงสุด จบเพียงชั้นประถมศึกษา (44.8%) มีสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน (62.1%) เป็นเกษตรกร (64.0%) มีการใช้สารเคมี (75.4%) ส่วนมากมีความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมปานกลาง (64.0%) โดยรับรู้ประโยชน์มากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 77.5 รองลงมารับรู้โอกาสเสี่ยง รับรู้ความรุนแรง และรับรู้อุปสรรคน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 64.7, 61.3 และ 49.4 ตามลำดับ ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี พบว่า ประชาชนมีการป้องกันเฉลี่ยร้อยละ 78.4 และพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และมีการใช้สารเคมี กับการป้องกัน ไม่แตกต่างกัน ความเชื่อด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี โดยมีน้ำหนักความสัมพันธ์ (Beta weight) 0.365 สามารถทำนายการป้องกันได้ร้อยละ 12.7 มีสมการทำนาย $Y = 37.73 + 0.71 X$ เมื่อ $Y =$ การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และ $X =$ ความเชื่อด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมความตระหนักรู้ให้ประชาชนมีความเชื่อด้านสุขภาพ จะได้ระมัดระวังอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

57920352: M.PH. (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: HOUSEHOLD CHEMICALS/ PROTECTION/ HEALTH BELIEF MODEL

JIRARAK DIDBANJONG: HEALTH BELIEFS AFFECT THE PROTECTION DANGEROUS FROM CHEMICALS IN USING CHEMICAL SUBSTANCES IN THE HOUSEHOLD AT KHOKJAROEN DISTRICT, LOPBURI PROVINCE.

ADVISOR: BOONDTAM KIJPREDARBORISUTHI, Ph.D., 102 P., 2016.

Household chemicals, most are synthetic substances, used for pest control and clean. If we are not used properly, used carelessly are harmful to health and the environment. So, it should create awareness to the people to prevent the dangers of household chemicals. In this study aimed to study the health beliefs affecting the dangers of household chemicals. The sample consisted of 203 people who are heads of households or persons responsible for the use of chemicals, who were randomly selected by multi-stage sampling from people in Khok Charoen district, Lopburi province. Data were collected by sending a questionnaire to their homes, and analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and regression analysis.

The results of this study shown that most of people in the study were women (63.1%), mean age 40.8 ± 11.3 years, with graduated only primary education (44.8%), with household members 1-4 people (62.1%), were farmers (64.0%), have to use chemicals (75.4%). Most of people (64.0%) had health beliefs overall in moderate level, perceived benefits in an average score 77.5%, followed by perceived susceptibility, severity, and perceived barriers in an average score 64.7, 61.3 and 49.4 % respectively. Most of people prevented the dangers of household chemicals in an average score 78.4 % of full score. The people with gender, age, education, occupation, household member and were used there were not significantly different in preventing the dangerous household chemicals. Health beliefs were factors they affecting the safety of the use of household chemicals in Khok Charoen district, Lopburi province, given weight relationship (Bata weight) 0.365, predicted 12.7 percent and prediction equation show $Y = 37.73 + 0.71 X$ when $Y =$ the dangerous household chemicals prevention $X =$ health belief. So, it should be promoted awareness to the health belief for warning the use of household chemicals.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
ข้อจำกัดของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
สถานการณ์และปัญหาการใช้สารเคมีในครัวเรือน.....	6
ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีในครัวเรือน.....	7
ชนิดและการป้องกันสารเคมีที่ใช้ในครัวเรือน.....	17
แนวคิดและทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	30
รูปแบบการศึกษา.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง.....	39
4 ผลการศึกษา.....	41
ข้อมูลทั่วไป.....	46
ความเชื่อด้านสุขภาพของประชาชนที่มีต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน.....	43
การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน.....	52
ความสัมพันธ์ระหว่างเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันอันตรายจาก การใช้สารเคมีในครัวเรือน.....	61
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
สรุปผลการศึกษา.....	64
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก.....	76
ภาคผนวก ข.....	86
ภาคผนวก ค.....	88
ภาคผนวก ง.....	100
ประวัติย่อของผู้ศึกษา.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนสัตว์ที่ตรวจพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559.....	6
2 เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดความเชื่อด้านสุขภาพ.....	34
3 เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี ในครัวเรือน.....	35
4 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	42
5 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้รายชื่อ.....	43
6 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้.....	45
7 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ความรุนแรงในอันตราย จากการใช้.....	45
8 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ความรุนแรงในอันตราย จากการใช้.....	47
9 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์.....	48
10 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตราย จากการใช้.....	49
11 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้อุปสรรค.....	50
12 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตราย จากการใช้.....	51
13 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม.....	52
14 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการเลิกใช้.....	52
15 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการเลิกใช้.....	53
16 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้.....	54
17 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้.....	55
18 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ.....	56
19 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ.....	57
20 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด.....	58
21 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด.....	59
22 จำนวนร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย.....	60
24	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายโดยรวม.....	61
25	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน.....	62
26	ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตราย.....	62
27	การเปรียบเทียบของประชาชนในการป้องกันอันตรายระหว่างกลุ่มตัวแปร.....	101

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
2	ตัวอย่างเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษบนฉลากวัตถุอันตราย.....	22
3	ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารเคมีในครัวเรือน ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดห้องน้ำ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในห้องครัว ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ส่วนบุคคล หรือแม้แต่ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ในชีวิตประจำวันเราจะต้องเกี่ยวข้องกับสารหลายชนิด ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน จะมีสารเคมีเป็นองค์ประกอบ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นสารสังเคราะห์และสารธรรมชาติ ทุกครัวเรือนจำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีสารเคมีเป็นส่วนประกอบ ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมและ เทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิตประจำวันของ ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งกิจกรรม ต่าง ๆ ทำให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีเป็นส่วนประกอบ เพื่ออำนวยความสะดวก และตอบสนองต่อภาวะเร่งรีบของการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในบ้านพักอาศัยที่เรามักพบเจอและสัมผัสกับสารเคมีอยู่เป็นประจำทุกวัน (สุรินทร์ อยู่ยง, 2557)

ผลิตภัณฑ์สารเคมีที่ในครัวเรือนมีอันตราย เพราะมีคุณสมบัติเป็นพิษ กัดกร่อน ดัดไฟได้ หรือทำปฏิกิริยาที่รุนแรงได้ ผลิตภัณฑ์และสารเคมีต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนมากถ้าได้รับหรือสัมผัสในปริมาณที่น้อยคงไม่ก่อให้เกิดอันตรายมากนัก แต่ถ้าได้รับหรือสัมผัสในปริมาณที่มาก หรือในกรณีอุบัติเหตุ เช่น สารเคมีหกคร่ำงกาย หรือรั่วออกจากภาชนะบรรจุ ก็อาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ (ชนกพรหม สุคนธ์พันธุ์, 2555)

ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ภายในบ้านเหล่านี้ประกอบด้วยสารเคมีบางชนิดที่เป็นอันตรายต่อสมาชิกในครอบครัวและสัตว์เลี้ยง โดยถ้านำไปใช้ เก็บ หรือทำลายทิ้ง อย่างไม่ถูกวิธี อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม หรืออาจติดไฟทำลายทรัพย์สินของคุณได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเรา รู้จักใช้ เก็บ และทิ้งผลิตภัณฑ์เหล่านี้อย่างถูกวิธี เราก็จะสามารถป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ และใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้อย่างปลอดภัย (ชนกพรหม สุคนธ์พันธุ์, 2555)

ปัญหาสุขภาพของประชาชนที่ใช้สารเคมีในครัวเรือน ซึ่งยังไม่ได้มีการป้องกันตนเอง จากอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน เช่น แม่บ้าน โรงแรมแห่งหนึ่งได้ฉีดพ่นสเปรย์ ผลิตภัณฑ์ กำจัดแมลงแดงกลิ่นหอมก่อนที่จะเข้าพักไม่ถึง 5 นาที เมื่อแขกเข้าพักจึงเปิดเครื่องปรับอากาศและนอนพักผ่อน ในห้องพัก โดยเข้าใจว่าทางโรงแรมฉีดสเปรย์ปรับอากาศทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ และอาเจียน ภายหลังจากเข้ารับ การรักษา ณ โรงพยาบาลศูนย์เจ้าพระยา ยมราช แพทย์ได้ระบุ สาเหตุว่าเกิดจากการได้รับพิษจากผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง

(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี, 2554) ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนไม่รับรู้ ขาดความเชื่อ ด้านสุขภาพในการป้องกันอันตราย จึงใช้อย่างไม่ระมัดระวัง จนเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

การศึกษาครั้งนี้ ต้องการศึกษาคำเชื่อด้านสุขภาพที่ผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้ สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีความ เชื่อด้านสุขภาพของบุคคลตามแนวคิดของ Becker (1974) ได้อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่จะ ทำสิ่งใดนั้น อาจมีสิ่งเร้าจากการเห็นประโยชน์ในสิ่งที่ตนเองจะได้รับจึงเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคล นั้นมีพฤติกรรมสุขภาพในทางบวกหรือทางลบ ดังนั้นพฤติกรรมในการป้องกันอันตราย ก็อาจมีสิ่งเร้า จากความเชื่อด้านสุขภาพในแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป เห็นได้จากการศึกษาของ ศิริขวัญ ศรีสมศักดิ์ (2557) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกัน อันตรายจากการทำงานของพนักงานโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ จังหวัดระยอง พบว่า มีพฤติกรรม การปฏิบัติในการป้องกันอันตรายจากการทำงานในระดับปานกลาง การรับรู้โอกาสเสี่ยง ความ รุนแรง ประโยชน์ และความเชื่อด้านสุขภาพสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการ ทำงานในเชิงบวก แต่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และที่ 0.05 เฉพาะการรับรู้ความรุนแรง และความเชื่อด้านสุขภาพเท่านั้น และสอดคล้องกับ ฤทธิรา เครื่องนันทา (2548) ความเชื่อด้าน สุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า พบว่า มีพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าในระดับสูง สำหรับความสัมพันธ์ของความเชื่อ ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้า พบว่าความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้ ประโยชน์ของพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าทางบวกกับพฤติกรรมในการป้องกันอันตราย จากฝุ่นผ้า และการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้ามีความสัมพันธ์ทาง ลบกับพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มาเป็นแนวทางในการ สนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ นำมาผลการศึกษาที่ได้มาส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อด้านสุขภาพ และมีกรป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ให้มีระดับที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

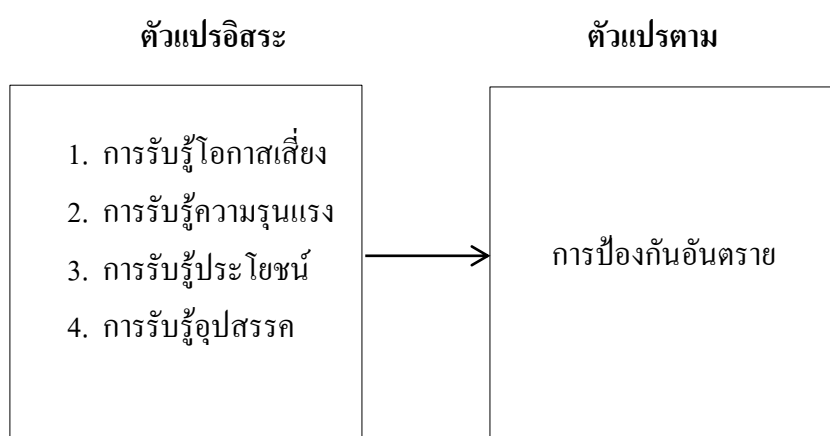
1. เพื่อศึกษาคำเชื่อด้านสุขภาพในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

3. เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

สมมติฐานของการศึกษา

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ในเชิงบวก

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพของประชาชนที่มีผลต่อการป้องกันอันตราย ของประชาชนในอำเภอโคกเจริญ ว่ามีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับใด
2. การศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของ ประชาชนในอำเภอโคกเจริญ ว่ามีการป้องกันอยู่ในระดับใด
3. ผลการศึกษาที่ได้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนมีความเชื่อด้านสุขภาพที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ความเชื่อด้านสุขภาพมุ่งศึกษาของความเชื่อด้านสุขภาพเฉพาะ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค ส่วนการป้องกันอันตราย ศึกษาเฉพาะ การเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย สารเคมีในครัวเรือนที่ศึกษาเฉพาะ ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ ยาจุดกันยุง ยาทากันยุง ซอล์กซิมมด แมลงคลาน ลูกเหม็น และน้ำยาล้างห้องน้ำ โดยส่งแบบสอบถาม แล้วรับกลับ ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบในการใช้สารเคมีในครัวเรือน ในอำเภอโคกเจริญ

ข้อจำกัดของการศึกษา

การใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ทำให้ขาดการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างหรือประชากร โดยตรง จึงไม่แน่ใจว่าได้ข้อมูลที่มาจากผู้ตอบหรือไม่ ในการถามความเชื่อด้านสุขภาพเป็นการถามในอดีต อาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำไม่ได้ ทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพอาจมีความเชื่อ และ เจตคติอื่น ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนอกเหนือจาก องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ วิธีการสุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอ เพราะในการสุ่มตัวอย่างในการศึกษา สุ่มได้เพียงตำบลยางราก ไม่ได้ ศึกษารอบทั้งอำเภอ เพราะถ้าหากนำไปศึกษาที่ต่างตำบล ผลการศึกษาอาจไม่เหมือนกัน และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างเอง ใช้ในการศึกษาเป็นครั้งแรกไม่เคยใช้ที่ไหน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน หมายถึง การปฏิบัติในการเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด และการใช้อุปกรณ์ป้องกันของสารเคมีในครัวเรือน ที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชน และสัตว์เลี้ยงในครัวเรือนที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย หรือมีสารเคมีที่ทำให้สะสมอยู่ในร่างกาย ก่อให้เกิดโรคในอนาคต

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน หมายถึง การรับรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึก แสดงออกมาด้วยการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค ที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ หมายถึง การได้ยิน ได้เห็น ได้รู้ ทำให้เข้าใจว่าการใช้สารเคมีในครัวเรือน ก่อให้เกิดอันตราย ซึ่งจะก่อให้เกิดการบาดเจ็บ ทำให้เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย

การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ หมายถึง การได้ยิน ได้เห็น ได้รู้ สารเคมีในครัวเรือน ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยว่า สารเคมีในครัวเรือนทำให้เจ็บป่วย มีผลทำให้มีอาการ

ไม่พึงประสงค์ เวียน หรือปวดศีรษะ อ่อนเพลีย แน่นหน้าอกหายใจลำบาก ชัก หรือหัวใจหยุดเต้น และเสียชีวิต

การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ หมายถึง การได้ยิน ได้เห็น ได้รู้ ของประชาชน เพื่อไม่ให้ตนเองได้รับสารเคมีในครัวเรือน ทราบผลของป้องกันอันตรายจากการใช้ สารเคมีในครัวเรือน ว่าเป็นเรื่องดีมีประโยชน์ ต่อสุขภาพตนเอง

การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ หมายถึง การได้ยิน ได้เห็น ได้รู้ ทำให้เข้าใจว่า สิ่งขัดขวาง เกี่ยวกับความกลัว เวลา และค่าใช้จ่าย มีผลต่อการป้องกันอันตรายจาก สารเคมีที่ใช้ในครัวเรือน

ประชาชน หมายถึง ครัวเรือนในอำเภอโคกเจริญ เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบในการใช้สารเคมีในครัวเรือน อายุ 15-60 ปี

การใช้สารเคมี หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในครัวเรือนในเรื่อง การเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย

สารเคมีในครัวเรือน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ป้องกันและ กำจัดแมลงต่าง ๆ ได้แก่ ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ ยาจุดกันยุง ผงโรยมด ขอลูกกั๊กมด ผลิตภัณฑ์ ทาไลยุง ได้แก่ ยาทากันยุง ผลิตภัณฑ์ดับกลิ่น/ ไล่แมลง ได้แก่ ลูกเหม็น และผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง และเครื่องสุขภัณฑ์ และวัสดุอื่น ๆ ได้แก่ น้ำยาล้างห้องน้ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์และปัญหาการใช้สารเคมีในครัวเรือน
2. ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีในครัวเรือน
3. ชนิดและการป้องกันสารเคมีที่ใช้ในครัวเรือน
4. แนวคิดและทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์และปัญหาการใช้สารเคมีในครัวเรือน

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจุบันสารเคมีอันตรายได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะการนำมาใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นสารอันตรายที่ชัดเจนอย่าง สารเคมีในยาฆ่าแมลง ผลิตภัณฑ์ดับกลิ่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นและเครื่องสุขภัณฑ์ต่าง ๆ ไปจนถึง ผลิตภัณฑ์ที่ไม่น่าเชื่อว่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ ยาจุดกันยุง ยาทากันยุง ผงโรยมด ขอล้กจี๊ดมด ลูกเหม็น และน้ำยาล้างห้องน้ำ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผลิตภัณฑ์เหล่านี้ สามารถสะสมในร่างกายระยะยาว และอาจจะกลายเป็นสารก่อมะเร็งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างรุนแรงในที่สุด (ชัยวุฒิ ศรีสุโข, 2559)

สารเคมีที่เราใช้กันในครัวเรือนมีมากมายหลายชนิด มีทั้งที่อยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว และก๊าซ โดยส่วนใหญ่สามารถแบ่งออกได้เป็น จำพวกยาฆ่าแมลง สารเคมีที่ใช้ในอาหารที่เรารับประทานเข้าไปและสารเคมีที่พวกเราใช้ใน บ้านที่พักอาศัย เช่น น้ำยาทำความสะอาดประเภทต่าง ๆ สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดแมลง ซึ่งเป็นสารเคมีที่เราใช้กันเป็นประจำจนเคยชิน จนกระทั่งทำให้เราลืมนึกไปว่าสารเคมีเหล่านั้นจะกลายเป็นยาพิษหรือสารพิษทันที ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายของเรา สอดคล้องกับข้อมูลปี 2558 ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ว่ามีผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากสารเคมีถึง 1,650 ราย หากเราใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกวิธีเนื่องจาก ขาดความเข้าใจ และความระมัดระวังในการใช้สารเคมี การใช้สารเคมีในทั่วโลกก็มีแนวโน้มในการใช้เพิ่มมากขึ้น

ทำให้เกิดปัญหาของ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เสื่อมโทรม ทั้งสภาพอากาศที่เป็นพิษ และ อุณหภูมิที่สูงขึ้นอยู่ทุก ๆ วัน ฝนเป็นกรด หรือปัญหาแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย และดินเป็น กรด เป็น ต่าง จนไม่สามารถเพาะปลูกได้ ก็ล้วนมีสาเหตุมาจากการใช้สารเคมีอย่างปล่อยปละละเลย ทั้งการ ใช้สารเคมีมากเกินไปจนเกินความจำเป็นและใช้ในทางที่ผิดก็จะทำให้ปัญหาดังกล่าวจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะ คนในสังคมยังไม่ให้ความสนใจและตระหนักถึงการใช้สารอันตรายมากนัก ซึ่งเป็นการใช้ สารเคมีผิดวัตถุประสงค์ของการใช้งานและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคอีกด้วย การใช้ สารเคมีบางตัวเป็นระยะเวลานาน ๆ โดยที่เราไม่ทราบว่าสารเคมีตัวนั้นจะเป็นอันตราย หากเข้าไป สะสมในร่างกาย เช่น ยาฆ่าแมลง น้ำยาทำความสะอาดชนิดต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ยา และเครื่องสำอาง ก็ ส่งผลทำให้เกิด โรคมะเร็ง โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว พันธุกรรมบกพร่องได้เช่นกัน

(พัชรินทร์ กาญจนจิตติวัฒน์, 2545)

ดังนั้น ผลกระทบสารเคมีในครัวเรือนเหล่านี้ จึงมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อ ผู้บริโภค เพราะผลกระทบเหล่านี้ อาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าผลกระทบเหล่านี้ไม่มี อันตรายและขาดความระมัดระวังเมื่อนำไปใช้ ในทำนองเดียวกันผลกระทบเหล่านั้น ก็มีความเสี่ยง สูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายกับผู้บริโภคได้ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ใช้ ผลกระทบเข้ามาในบริเวณที่มีการใช้ผลกระทบอาจก่อให้เกิด อันตรายโดยไม่ทันได้รู้ตัว

ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีในครัวเรือน

1. ความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง

1.1 สารเคมี หมายถึง เคมีธาตุ สารประกอบ และส่วนผสมของเคมี ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ หรือสังเคราะห์ขึ้นตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ มีทั้งสารเดี่ยว และสารผสม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการผลิต และสามารถให้โทษได้ (ชัยยุทธ ชาลิตนิตกุล, 2542)

1.2 ความมีพิษ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นอันตรายประจำตัวของสารเคมี โดยทั่วไป สารเคมีที่มีพิษสูงจะมีอันตรายสูงด้วย แต่ในบางกรณีอาจไม่เป็นเช่นนั้น ตัวอย่างสารพิษที่มีพิษสูง ได้แก่ ไซยาไนด์ ไดออกซิน อันตรายจะมากขึ้นเพียงใดขึ้นกับโอกาส และสภาพการใช้งานสาร นั้น ๆ (ชัยยุทธ ชาลิตนิตกุล, 2542)

1.3 อันตราย หมายถึง ความสามารถที่สารเคมีตัวนั้นจะทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งมีชีวิต สารเคมีที่มีอันตรายสูงไม่จำเป็นต้องเป็นสารที่มีพิษสูง เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ที่ถือว่ามีพิษ น้อย แต่ถูกจัดว่าเป็นก๊าซที่มีอันตรายมาก เพราะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและมนุษย์เสียชีวิตปีละ มาก ๆ (ชัยยุทธ ชาลิตนิตกุล, 2542)

1.4 สารกัดกร่อน หมายถึง สารเคมีที่มีอำนาจกัดกร่อนทำลายอย่างรุนแรง เมื่อสัมผัสกับสสารหรือไอของสาร ข้อควรระวังคือไม่ควรสูดดมไอของสารประเภทนี้ หรือเลี่ยงการสัมผัสกับผิวหนัง ดวงตา หรือเสื้อผ้า สารเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในประเภทสารเคมีทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.5 สารที่ก่อให้เกิดการระเบิด หมายถึง สารที่เมื่อได้รับความร้อน การสั่นสะเทือน การเสียดสี เปลวไฟและประกายไฟ สำหรับสารที่บรรจุในภาชนะโดยถูกทำให้เปียกเพื่อลดอันตราย ต้องระมัดระวังอย่าให้สสารแห้งโดยเด็ดขาด สารเหล่านี้จะอยู่ในสารประเภทกำจัดแมลงและน้ำยาทำความสะอาด (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.6 สารติดไฟ หมายถึง สารที่เป็นของแข็งที่ติดไฟได้เองเมื่อสัมผัสกับอากาศ เช่น ฟอสฟอรัส ก๊าซไวไฟ เช่น ไฮโดรเจน มีเทน ของเหลวไวไฟ เช่น เบนซีน เอทานอล แอลกอฮอล์ ข้อควรระวังคือต้องระวังความร้อน เปลวไฟและประกายไฟ การสัมผัสอากาศหรือความชื้น และจะต้องดูแลและเฝ้าดูค่าเตือนที่ฉลากก่อนใช้ทุกครั้ง (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.7 สารที่ก่อให้เกิดการปิดไฟ หมายถึง สารที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบการหายใจ ผิวหนังหรือเนื้อเยื่ออะ โดยไม่มีผลที่รุนแรง อาจเห็นผลเมื่อมีการสัมผัสหลาย ๆ ครั้ง ข้อควรระวัง หลีกเลี่ยงการสูดดมไอหรือละอองของสาร หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผิวหนังหรือรอบดวงตา ตัวอย่างได้แก่ แอมโมเนีย น้ำมันเครื่อง เบนซีน กาว สีสเปรย์ (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.8 สารอันตราย หมายถึง สารเคมีที่ก่อให้เกิดอันตรายเมื่อเข้าสู่ร่างกายทางระบบทางเดินหายใจ กินหรือการดูดซึมทางผิวหนัง ข้อควรระวัง ควรหลีกเลี่ยงการสูดดมไอหรือละอองของสารเคมีและการสัมผัสของร่างกาย หากรู้สึกผิดปกติควรไปพบแพทย์ ตัวอย่างสารเหล่านี้ได้แก่ คลอโรฟอร์ม (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.9 สารมีพิษ หมายถึง สารที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อชีวิตเมื่อเข้าสู่ร่างกายทางระบบทางเดินหายใจ กิน หรือดูดซึมทางผิวหนัง อาจแสดงผื่นอย่างเฉียบพลันหรือมีการสะสมในร่างกายถึงระดับหนึ่งถึงจะแสดงอาการออกมา ข้อควรระวัง หลีกเลี่ยงการสูดดมไอหรือละอองของสาร หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับร่างกาย ไปพบแพทย์เมื่อมีอาการไม่ปกติ (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

1.10 กัมมันตรังสี หมายถึง สารเคมีที่ให้กับมันกำลังสื่อกออกไปในปริมาณที่มากกว่า 0.002 ไมโครคูรีต่อกรัม ข้อควรระวัง ควรเก็บในภาชนะที่เหมาะสมและมิดชิด หลีกเลี่ยงการอยู่ในบริเวณที่มีสารกัมมันตรังสีโดยไม่จำเป็น ตัวอย่างเช่น ยูเรเนียมออกไซด์ ธอเรียมไนเตรท แต่สารเหล่านี้มักไม่พบในสารเคมีในชีวิตประจำวัน (ดวงใจ ดวงทิพย์, 2543)

2. อันตรายที่เกิดจากการใช้

2.1 แบ่งตามประเภท สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 อันตรายต่อทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม สารเคมีอาจเป็นสาเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ การระเบิด หรือการกักคร่อนของโครงสร้างโลหะในโรงงานได้สารเคมีที่ไวไฟสามารถจุดติดไฟได้เมื่อมีปัจจัยครบ 3 ประการคือ เชื้อเพลิงอากาศหรือออกซิเจนและความร้อนสูงหรือแหล่งประกายไฟ นอกจากนี้การระเบิดอาจเกิดได้หากสารเคมีนั้นอยู่ในภาชนะที่ปิด สารเคมีบางชนิดไม่สามารถจัดเก็บไว้ในพื้นที่เดียวกันได้ เพราะสามารถทำปฏิกิริยากันอย่างรุนแรงและก่อให้เกิดการระเบิด เช่น โซเดียมและแอลกอฮอล์หรือกรดแก่และเบสแก่ เป็นต้น สำหรับสารประกอบที่มีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบซึ่งเมื่อเกิดการเผาไหม้จะให้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ซึ่งลุดติดไฟได้และเป็นก๊าซพิษ เหตุการณ์เพลิงไหม้ ระเบิด หรือการแพร่ของก๊าซพิษเหล่านี้สามารถทำความเสียหายต่อทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมได้ (พงษ์ศักดิ์ ชัยศิริประเสริฐ และปริศนา สิริอาษา, 2545)

2.2.2 อันตรายต่อร่างกายมนุษย์ สารเคมีเข้าสู่ร่างกายเราได้ 3 ทาง (พัฒนา มูลพฤกษ์, 2541) คือ

2.2.2.1 ทางจมูก ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ

2.2.2.2 ทางปาก ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินอาหาร และระบบไหลเวียนโลหิต

2.2.2.3 ทางผิวหนัง ส่งผลกระทบต่อเยื่อต่าง ๆ ภายในร่างกาย โดยความเป็นพิษของสารเคมีพบได้ 2 แบบ คือ แบบเฉียบพลัน เป็นการสัมผัสที่เกิดขึ้นครั้งเดียวในระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น เช่น หนึ่งนาที่ถึงสองสามวัน อาการที่เกิดขึ้น ได้แก่ เกิดผื่นคันคันระคายเคือง ผิวหนังไหม้ อักเสบ ขาดอากาศ หน้ามืด วิงเวียน และแบบเรื้อรัง เป็นการสัมผัสสารที่ระดับค่อนข้างต่ำในระยะเวลาอันตั้งแต่เป็นเดือนถึงเป็นปี อาการที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเกิดความพิการในทารก (Teratogenic) การเกิดความผิดปกติทางสายพันธุ์ในตัวอ่อน หรือการผ่าเหล่า (Mutagenic) การผิดปกติทางพันธุกรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงของ DNA การเกิดมะเร็ง (Carcinogenic) จะมักจะรักษาไม่หายขาดด้วย ดังนั้นบางครั้งกว่าจะแสดงอาการผิดปกติก็สายเกินแก้เสียแล้ว

2.2 แบ่งตามระดับอันตราย สามารถแบ่งได้ 4 ชนิด (นฤมล โกมลเสวิน, 2543) คือ

2.2.1 ชนิดที่ 1 เป็นวัตถุอันตรายที่มีพิษภัยหรืออันตรายไม่มากนัก ดังนั้น จึงไม่ต้องขอขึ้นทะเบียนและ ขออนุญาตในการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายประเภทนี้ แต่ทั้งนี้จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้

2.2.2 ชนิดที่ 2 เป็นวัตถุอันตรายที่มีพิษภัยหรือมีอันตรายมากกว่าวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 จึงกำหนดให้ผู้ประกอบการที่จะดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดนี้ ต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (ยกเว้นจะมีประกาศในราชชื่อที่ ยกเว้นการขึ้นทะเบียน) และจะต้องแจ้งการดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนที่จะประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การใช้ การดำเนินการในลักษณะนี้มีทั้งการควบคุมและการกำกับดูแล

2.2.3 ชนิดที่ 3 เป็นวัตถุอันตรายที่มีความเป็นพิษภัยหรืออันตรายในระดับที่สูงขึ้น แต่ก็ยังสามารถอนุญาตให้มีการดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองได้ หากมีการควบคุมที่ดีพอ ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดนี้ผู้ประกอบการจะต้องขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย และขออนุญาตก่อนเมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนและใบอนุญาตแล้ว จึงจะดำเนินการหรือประกอบการได้

2.2.4 ชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายที่มีพิษหรือความเป็นอันตรายมาก ต่อมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งแวดล้อม จนไม่สามารถอนุญาตให้นำมาใช้ได้ หรือประโยชน์ที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับความเสียหายอันตรายที่เกิดขึ้น จึงห้ามการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองของวัตถุอันตรายดังกล่าว

3. ประเภทของสารเคมีอันตราย

3.1 ผลิตภัณฑ์ป้องกันและกำจัดแมลงต่าง ๆ ได้แก่ ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ, ยาจุดกันยุง, ซอล์กซ์ชิดมด แมลงคลาน, ยาทากันยุง แบ่งตามส่วนผสมทางเคมีได้ 4 ประเภท (แสง โคม ศิริพานิช, 2557) ดังนี้

3.1.1 กลุ่ม Organochloride เป็นกลุ่มที่มีการใช้มากที่สุดในอดีตและมีพิษต่อแมลงทุกชนิดสะสมตัวได้ช้า ตกค้างในสิ่งแวดล้อมยาวนานและเป็นอันตรายต่อสุขภาพรุนแรง การเกิดพิษเฉียบพลัน จะมีผลต่อระบบประสาท หากใช้ในปริมาณสูง ๆ เป็นระยะเวลานาน ๆ ทำให้เกิดพิษแบบเรื้อรังที่อาจส่งผลต่อการทำงานของตับ และทำให้เกิดโรคมะเร็ง หรือโลหิตจางได้ สารกลุ่มนี้จึงมีการควบคุมการใช้และยกเลิกไป เช่น DDT, dieldrin, endosulfan

3.1.2 กลุ่ม Organophosphorus มีฤทธิ์ทำลายระบบประสาทของแมลง โดยไปยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ acetylcholine การพิษเฉียบพลัน ทำให้เกิดการกระตุ้นปลายประสาทอย่างรุนแรง และเสียชีวิตได้ง่าย อาการอื่น ๆ ที่พบ มีคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน น้ำตาไหล เหงื่อออก ม่านตาหด กลืนอาหารจะ ปัสสาวะไม่ได้ การเกร็งของหลอดเลือด กล้ามเนื้อกระตุก และมีเสมหะมาก สารกลุ่มนี้ ได้แก่ malathion, parathion, diazinon เป็นต้น

3.1.3 กลุ่ม Carbamate ออกฤทธิ์คล้ายกับกลุ่ม Organophosphate สารกลุ่มนี้ได้แก่ carbaryl, carbofuran, methomyl เป็นต้น

3.1.4 กลุ่ม Pyrethroid เป็นสารสังเคราะห์จากธรรมชาติ จากพืช pyrethrum มีพิษต่อแมลง ตกค้ำงน้อย แต่ราคาค่อนข้างแพง การใช้อย่างเจือจางทำให้ไม่มีฤทธิ์สะสมในร่างกาย จึงเกิดพิษต่อคนและสัตว์น้อยมาก การเกิดพิษที่พบได้บ่อย คือ อาการคันตามผิวหนัง เช่น deltamethrin, permethrin, deltamethrin, cyhalothrin และ cypermethrin

3.2 ผลิตภัณฑ์ดับกลิ่น ได้แก่ ลูกเหม็น เป็นสารเคมีที่มีกลิ่น และอยู่ในรูปของแข็งที่ระเหิดเป็นไอได้ง่าย จึงนิยมนำมาใช้ในการแขวนในตู้เสื้อผ้าเพื่อป้องกันแมลงกัดกินเสื้อผ้า ใช้ไล่แมลงศัตรูพืชในสวนผลไม้และใช้เป็นยาดับกลิ่นในห้องน้ำ “ลูกเหม็น” เป็นของแข็งหรือผลึกสีขาว มีกลิ่นแรง ไม่ละลายน้ำ ระเหิด หรือเปลี่ยนสถานะจากของแข็งกลายเป็นไอได้ที่อุณหภูมิห้อง ลูกเหม็นเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ (วิจิตรา กลิ่นหอม, 2556)

3.3 ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง และเครื่องสุขภัณฑ์ ได้แก่ น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติในการทำความสะอาดพื้นห้องน้ำและสุขภัณฑ์ อื่น ๆ เช่น อ่างล้างหน้า โถส้วม และอ่างอาบน้ำโดยสามารถจัดคราบโคลตต่าง ๆ เช่น คราบสบู่ คราบไขมัน ไปจนถึงคราบหินปูน (หรรษา ไชยวานิช, 2530) สารเคมีที่สำคัญในน้ำยาล้างห้องน้ำ เรามักพบกรดเกลือในผลิตภัณฑ์ประเภท “น้ำยาล้างห้องน้ำ” เพราะกรดเกลือจะมีคุณสมบัติในการกัดกร่อนคราบสกปรก ทำให้สามารถทำความสะอาดสุขภัณฑ์ได้ง่าย ซึ่งในผลิตภัณฑ์ที่มักโฆษณาว่า “แค่เทน้ำทิ้งไว้สักครู่ ไม่ต้องเสียเวลาขัด ก็จะจัดคราบสกปรกได้แล้ว” ขึ้นชื่อว่ากรด ย่อมมีฤทธิ์กัดกร่อน ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเข้มข้น หากเราลองหยดกรดเกลือลงบนปูนหรือกระเบื้อง จะเห็นฟองฟูซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาระหว่างกรดกับปูนเกิดเป็นก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ ซึ่งหากไม่ใช่น้ำปูนแต่เป็นเนื้อหนังของเราผลลัพธ์จะร้ายแรงแค่ไหน เพราะฉะนั้นหากเห็นชื่อ กรดเกลือ หรือ hydrochloric acid จงระวังไว้ว่ามันคือสารเคมีที่มีฤทธิ์กัดกร่อน ถูกผิวหนังจะเกิดแผลเป็น เข้าตาก็อาจตาบอดได้ (สุชาติา ชินะจิตร, 2549)

4. สารเคมีที่ใช้ประจำในครัวเรือน

4.1 ยานีตกันยุง มด แมลงสาบ เป็นผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในครัวเรือนที่หาซื้อได้ตามห้างสรรพสินค้า ร้านขายวัสดุก่อสร้าง ร้านขายของชำ และร้านสะดวกซื้อต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ผลิตขึ้นมาเพื่อพร้อมใช้งาน มีประสิทธิภาพในการป้องกันและกำจัดแมลง ใช้พ่นแมลงชนิดบินได้ เช่น ยุง แมลงวัน เป็นต้น (ปิติ มงคลกลางกูร, 2555)

4.1.1 การเลือกใช้ (ปิติ มงคลกลางกูร, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 เลือกซื้อสเปรย์ที่ระบุว่าใช้นีตแมลงบินเท่านั้น ได้แก่ ยุง และแมลงวัน อย่าเลือกซื้อสเปรย์ที่พ่นได้เอนกประสงค์ (ใช้ได้ทั้งยุง มด ปลวก แมลงสาบ) เนื่องจากขนาดของจะเป็นแบบใหญ่บ้าง เล็กบ้าง จะไม่ลอยในอากาศได้ทั้งหมดทำให้การหวังผลต่ำกว่าที่ต้องการ

4.1.1.2 เลือกใช้สเปรย์ที่ใช้สารออกฤทธิ์ที่มีความเป็นพิษต่ำ ๆ ซึ่ง ได้แก่ สารในกลุ่มไพรีทรอยด์

4.1.1.3 ระวังสเปรย์ต้องอยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม เมื่อเอียง หรือล้ม ก็จะไม่มีการเคมีในกระป๋องไหลออกมา และขณะที่ฉีดสเปรย์สารเคมีต้องไม่รั่วซึมประอะเปื้อนมือคอนกรีต

4.1.1.4 มีฉลากแสดงข้อความสำคัญชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้ เลขทะเบียนสารเคมีที่ขึ้นไว้กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีชื่อสารออกฤทธิ์ สารเสริมฤทธิ์อื่น ๆ และสัดส่วนที่บรรจุ ชื่อผู้ผลิตและแหล่งผลิต วันที่ผลิต และวันหมดอายุ ประโยชน์ วิธีใช้ การเก็บรักษา และคำเตือน อาการเกิดพิษ การแก้พิษเบื้องต้น และคำแนะนำให้รับส่งแพทย์

4.1.2 วิธีการใช้ (ปิติ มงคลกลางกูร, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.1.2.1 เก็บอาหารหรือภาชนะใส่อาหารให้มิดชิด

4.1.2.2 ปิดเตาแก๊ส ดับเตาไฟ ปิดพัดลมและเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความร้อนหรือประกายไฟ

4.1.2.3 นำผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงออกไปรออนอกบ้าน จนกว่าจะฉีดพ่นเสร็จและรอจนถึงการเปิดบ้านให้ละอองลอยออกจากบ้านจนหมด

4.1.2.4 ปิดหน้าต่าง ประตู ก่อนพ่น

4.1.2.5 เขย่ากระป๋องให้สารออกฤทธิ์ที่อาจตกตะกอนนอนก้นอยู่ผสมเป็นเนื้อเดียวกันกับตัวทำละลายใหม่

4.1.2.6 ฉีดสเปรย์ไปทั่วห้อง โดยฉีดตามมุมห้องที่มีมืด ๆ และค่อนข้างมีความชื้นสูง ๆ เช่น ซอกตู้ หลังตู้ ตู้ชงกาแฟ และรอบ ๆ ใต้โต๊ะ ใต้เก้าอี้ ในและรอบตะกร้าใส่ผ้ารอบ ๆ ราวแขวนผ้า หากพ่นถูกตัวผู้โดยตรงจะได้ผลดียิ่งขึ้น โดยปริมาณในการฉีดพ่นให้เป็นไปตามที่ฉลากแนะนำตามขนาดของพื้นที่ของห้อง

4.1.2.7 เมื่อนัดเสร็จให้รีบออกจากห้องทันที

4.1.2.8 ปิดอบห้องไว้ 20 นาที

4.1.2.9 เมื่อครบ 20 นาที ให้เปิดประตูหน้าต่างทุกห้องให้ละอองสารเคมีถูกลมพัดพาออกจากบ้านแล้วให้กวาดพื้นเอายุงที่สลบออกไปนอกร้าน เสร็จแล้วเช็ดทำความสะอาดพื้นให้สะอาด

4.1.2.10 เมื่อหมดกลิ่นสเปรย์หรือกลิ่นจางลงแล้วให้ผู้ที่รออนอกบ้านกลับเข้าบ้านได้

4.1.3 การจัดเก็บ (ปีติ มงคลานุกร, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.1.3.1 เก็บกระป๋องสเปรย์ให้พ้นมือเด็ก

4.1.3.2 ควรเก็บในที่ร่มไม่โดนแสงแดดในที่อุณหภูมิไม่เกิน 50 °C

4.1.4 การกำจัด (ปีติ มงคลานุกร, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.1.4.1 ก่อนทิ้งกระป๋องสเปรย์ทั้งหมดแล้ว ต้องมั่นใจว่าไม่มีสารเคมีเหลืออยู่

4.1.4.2 ควรกดหัวฉีดให้ ก๊าซที่ตกค้างอยู่ฉีดออกมาจนหมดกระป๋องก่อนจึง

ค่อยทิ้ง เพื่อมั่นใจว่าสารหมดจริง ๆ และ กระป๋องที่ไม่มีแรงดันก๊าซแล้วจะไม่เกิดการระเบิดหากมีอะไรมารบกวน หรือเกิดประกายไฟ

4.1.5 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ผู้ฉีดสเปรย์ควรสวมเสื้อแขนยาว กางเกงขา ยาว สวมถุงมือยาง และสวมหน้ากากป้องกัน (ปีติ มงคลานุกร, 2555)

4.2 ยาจุดกันยุง เป็นผลิตภัณฑ์ที่เมื่อจุดใช้สามารถระเหยสารออกฤทธิ์ขับไล่ยุง หรือ ฆ่ายุงที่ใช้สำหรับการจุดเพื่อป้องกัน และกำจัดยุงได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ยาจุดกันยุง ชนิดแท่ง และยาจุดกันยุงชนิดขวด สารที่เป็นที่นิยมใช้เป็นส่วนผสมสำหรับไล่หรือฆ่ายุงในยาจุดกันยุง เป็นสารเคมีกำจัดแมลงประเภทไพรีทรอยด์ ด้วยคุณสมบัติที่ทำให้ยุงบินไม่ได้ตกลงมา (Knock down action) สลายตัวได้ง่ายก็สามารถทำให้เกิดพิษได้ โดยเฉพาะในรายที่เกิดอาการแพ้ จะทำให้ ผื่นหนังอักเสบ บวม แดง เยื่อจมูกอักเสบ และมีอาการเหมือนแพ้เกสรดอกไม้ คือ ไซนัส น้ำมูกไหล หายใจขัด เป็นต้น (हररया षायवानिष, 2530)

4.2.1 การเลือกใช้ ต้องผ่านการทดสอบตามมาตรฐาน มอก. ต้องไม่แตกหรือร้าว หรือหัก ควันที่เกิดจากการเผาต้องไม่เป็นอันตรายเฉียบพลันต่อผู้ใช้ สามารถทำให้ยุงตกมาหางย ท้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ใน 20 นาที อัตราการเผาไหม้ในห้องอับลม สำหรับชนิดขวด ขวดเดี่ยว ต้องจุดได้นานไม่ต่ำกว่า 6 ชั่วโมง ชนิดแท่งเดี่ยวต้องจุดได้นานไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมง และความชื้น ต้องไม่เกินร้อยละ 12 (हररया षायवानिष, 2530)

4.2.2 วิธีการใช้ (हररया षायवानिष, 2530) มีดังนี้

4.2.2.1 ใช้สำหรับเฉพาะการจุดไฟเพื่อให้เกิดควัน

4.2.2.2 จุด และวางไว้บริเวณเหนือจุดที่ต้องการไล่ยุงในทิศเหนือลม

4.2.2.3 การจุดต้องใช้วัสดุโลหะรองทุกครั้ง เพื่อป้องกันไฟไหม้

4.2.2.4 ห้ามกินเด็ดขาด

4.2.2.5 ไม่ควรใช้ขณะที่มีเด็ก หญิงตั้งครรภ์หรือหญิงให้นมบุตรอาศัยอยู่

4.2.2.6 หากมีอาการแพ้ควันให้รีบดับ และเลิกใช้

4.2.2.7 ควรใช้ในสถานที่ที่มีการระบายอากาศได้ดี

4.2.2.8 ไม่ควรใช้ในบริเวณที่มีอาหารหรือขณะรับประทานอาหาร

4.2.2.9 ควรเก็บให้ห่างจากมือเด็ก

4.2.2.10 ล้างมือทุกครั้งที่มีการหยิบใช้

4.2.3 การจัดเก็บ ควรเก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง อย่าให้ถูกแสงแดด และให้ห่างจากเด็ก อาหาร และสัตว์เลี้ยง (हररभा षायवानिष, 2530)

4.2.4 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย อย่างจุดยากันยุงใกล้วัสดุที่ติดไฟง่าย ขาดัง และสิ่งรองยากันยุง ต้องทำด้วยวัสดุโลหะหรือวัตถุอื่นที่ไม่ติดไฟ ขณะใช้ วางให้ห่างจากของไวไฟหรือของที่เป็นเชื้อไฟได้ และเมื่อเลิกใช้แล้วควรตรวจดูให้แน่ใจว่าไฟดับเรียบร้อยแล้ว เพื่อป้องกันอุบัติเหตุไฟไหม้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หากประมาท และล้างมือทุกครั้งหลังการหยิบใช้หรือสัมผัส (हररभा षायवानिष, 2530)

4.3 ซอ์ล็กชีดแมลงคลาน เป็นยาม่าแมลง (insecticide) ที่นิยมใช้กันมากในครัวเรือน ออกฤทธิ์กำจัดแมลงคลาน เช่น มด แมลงสาบ และปลวก โดยใช้ฉีดตาม มุมห้อง รอบขาตู้ อาหาร และรอบถังขยะ เป็นต้น (ชนกพรหม์ สุนคณ์พันธ์, 2555)

4.3.1 การเลือกใช้ (ชนกพรหม์ สุนคณ์พันธ์, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1.1 กล่องบรรจุภัณฑ์ต้องอยู่ในสภาพดี

4.3.1.2 มีฉลากแสดงข้อความสำคัญชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้ เลขทะเบียนสารเคมีที่ขึ้นไว้กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีชื่อสารออกฤทธิ์ สารเสริมฤทธิ์อื่น ๆ และสัดส่วนที่บรรจุ ชื่อผู้ผลิตและแหล่งผลิต วันที่ผลิต และวันหมดอายุ ประโยชน์ วิธีใช้ การเก็บรักษา และคำเตือน อาการเกิดพิษ การแก้พิษเบื้องต้น และคำแนะนำให้รับส่งแพทย์

4.3.2 วิธีการใช้ (ชนกพรหม์ สุนคณ์พันธ์, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.3.2.1 ทุกครั้งที่ใช้ให้จับแท่งซอ์ล็กด้วยถุงพลาสติกหรือกระดาษที่หุ้มห่อ

4.3.2.2 ลากเส้นขนานหลาย ๆ เส้น ยาวประมาณ 2-3 เซนติเมตร ขวางทางที่แมลงคลานชอบเดินผ่าน เช่น ขอบหรือมุมห้อง หรือบริเวณที่หลบซ่อน

4.3.2.3 ลากเส้นวงกลม 2-3 วง รอบขาตู้อาหาร ตู้เอกสาร และถังขยะ เป็นต้น

4.3.2.4 ใช้ซอ์ล็กฉีดในเวลาากลางคืน แล้วเช็ดออกในตอนเช้า

4.3.2.5 หลีกเลียงการสัมผัสสารนี้เป็นเวลานาน ๆ หรือซ้ากันบ่อย ๆ

4.3.3 การจัดเก็บ (ชนกพรหม์ สุนคณ์พันธ์, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

4.3.3.1 เก็บในภาชนะบรรจุที่ปิดมิดชิด

4.3.3.2 เก็บในบริเวณที่เย็นและแห้ง และมีอากาศถ่ายเทอย่างดี

4.3.3.3 ระวังอย่าให้เด็กและสัตว์เลี้ยงสัมผัสซอ์ล็กที่ฉีดไว้

4.3.4 การกำจัด ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ หากมีการใช้และการเก็บรักษาสารเคมีอย่างเหมาะสม แต่หากรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำจะทำให้เกิดพิษต่อปลา (ชนกพรหม สุกนธ์พันธุ์, 2555)

4.3.5 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ทุกครั้งที่ใช้ให้จับแท่งชอล์กด้วยถุงพลาสติกหรือกระดาษที่หุ้มห่อ ภายหลังจากหยิบจับชอล์ก ควรล้างมือด้วยน้ำและสบู่ทุกครั้ง (ชนกพรหม สุกนธ์พันธุ์, 2555)

4.4 ยาทากันยุง สารทาป้องกันยุงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการป้องกันการระบาดของโรคที่เกิดจากยุงเป็นพาหะ โดยนิยามของสารทาป้องกันยุง หมายถึง สมุนไพรหรือสารเคมีที่มีคุณสมบัติในการป้องกันการกัดของยุง และมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้ สามารถนำมาใช้ทาผิวหนังได้ (อุษาวดี ถาวร, 2555)

4.4.1 การเลือกใช้ (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2545) มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1.1 สามารถออกฤทธิ์ป้องกันยุงหรือแมลงได้หลายชนิด

4.4.1.2 สามารถออกฤทธิ์ได้นานหลายชั่วโมง โดยไม่ขึ้นกับความเข้มข้น และไม่ผลข้างเคียงต่อร่างกาย

4.4.1.3 ไม่ทำให้เกิดอาการระคายเคือง ผดผื่นหรือการอักเสบแก่ผิวหนัง

4.4.1.4 ไม่มีกลิ่นเหม็นหรือกลิ่นฉุนของส่วนผสม ควรให้กลิ่นหอมน่าใช้

4.4.1.5 ไม่ทำให้เกิดสิบริเวณผิวหนังเมื่อฉีดพ่นหรือทาสารละลาย

4.4.1.6 หาซื้อง่าย ราคาไม่แพง

4.4.2 วิธีการใช้ (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2545) มีรายละเอียดดังนี้

4.4.2.1 ทาบนผิวหนังบาง ๆ ให้ทั่ว นึกไว้เสมอว่ายุงจะกัดบริเวณที่ไม่ทาสาร

4.4.2.2 ไม่ควรทาสารป้องกันยุงบริเวณผิวหนังในร่มผ้า

4.4.2.3 ไม่ควรทาบนบริเวณที่เป็นแผล รวมทั้งผิวที่แพ้แดด

4.4.2.4 หลีกเลียงไม่ทาบริเวณรอบดวงตา และรอบปาก

4.4.2.5 เมื่อกลับเข้าบ้านควรล้างสารทาป้องกันยุงออกด้วยสบู่และน้ำ

4.4.2.6 เด็กเล็กต่ำกว่า 4 ขวบ ไม่ควรใช้สารทาป้องกันยุงความเข้มข้นสูงกว่า 20% และไม่ควรถาสารป้องกันยุงให้เด็กทารกอายุต่ำกว่า 2 ปี

4.4.3 การจัดเก็บ เก็บให้พ้นมือเด็ก และมิดชิด (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2545)

4.5 ลูกเหม็น เป็นสารเคมีที่มีกลิ่นและอยู่ในรูปของแข็งที่ระเหิดเป็นไอได้ง่าย จึงนิยมนำมาใช้ในการแขวนในตู้เสื้อผ้าเพื่อป้องกันแมลงกัดกินเสื้อผ้า ใช้ไล่แมลงศัตรูพืชในสวนผลไม้และใช้เป็นยาดับกลิ่นในห้องน้ำ “ลูกเหม็น” เป็นของ แข็งหรือผลึกสีขาว มีกลิ่นแรง ไม่

ละลายน้ำ ระเหิด หรือเปลี่ยนสถานะจากของแข็งกลายเป็นไอได้ที่อุณหภูมิห้อง ลูกเหม็นเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ (วิจิตรา กลิ่นหอม, 2556)

4.5.2 การเลือกใช้ (นฤมล โกมลเสวิน, 2543) มีรายละเอียดดังนี้ ฉลากต้องแสดงชื่อและปริมาณสาระสำคัญ วิธีใช้ คำเตือน วิธีเก็บรักษา อาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษเบื้องต้น ชื่อที่ตั้ง และหมายเลข โทรศัพท์ของผู้ผลิต นำเข้า หรือจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ต้องไม่แต่งสี หรือกลิ่นที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นอาหาร

4.5.3 วิธีการใช้ ก่อนจะใช้เสื้อผ้าหรือผ้าห่มที่มีการใช้ลูกเหม็นเพื่อป้องกันมดหรือแมลง ให้นำออก มาตากแดดหรือผึ่งลมก่อนเพื่อกำจัดกลิ่นและไอรระเหยของ แนพทาลินที่ตกค้างบนเสื้อผ้า และควรซักก่อนที่จะใช้หรือสวมใส่ หลีกเลี่ยงการใช้ลูกเหม็นกับเสื้อผ้าหรือผ้าห่มของเด็กและทารก (นฤมล โกมลเสวิน, 2543)

4.5.4 การจัดเก็บ ควรเก็บลูกเหม็นหรือก้อนดับกลิ่นให้พ้นมือเด็ก เก็บในตู้ที่ ปิดสนิทหรือในภาชนะที่ปิดสนิทเพื่อป้องกันการรั่วไหลของ ไอรระเหยของแนพทาลินสู่อากาศ (นฤมล โกมลเสวิน, 2543)

4.5.5 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย หากนำลูกเหม็นไปวางดับกลิ่นในห้องน้ำ ควรใส่ลูกเหม็นในภาชนะที่สามารถป้องกันการรั่วไหลของการระเหย (นฤมล โกมลเสวิน, 2543)

4.6 น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี คุณสมบัติในการทำความสะอาดพื้นห้องน้ำและสุขภัณฑ์ อื่น ๆ เช่น อ่างล้างหน้า โถส้วม และอ่างอาบน้ำโดยสามารถขจัดคราบโคลต่าง ๆ เช่น คราบสบู่ คราบ ไขมัน ไปจนถึงคราบหินปูน (หรรษา ไชยวานิช, 2530)

4.6.1 การเลือกใช้ (กานดา ว่องไวลิขิต, 2538) มีรายละเอียดดังนี้

4.6.1.1 หากจะใช้ทำความสะอาดพื้นห้องน้ำที่มีคราบสกปรกมาก ควรใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสูตรกรด หากใช้ทำความสะอาดรายวันที่เกิดจากสกปรกธรรมดา ควรใช้สูตรธรรมดา

4.6.1.2 วิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นผิวก็เช่นเดียวกับการซื้อวัตถุอันตรายอื่น ก็จะต้องอ่านวัตถุอันตราย ซึ่งในฉลากจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า “ วัตถุอันตราย ” เป็นอักษรขนาดใหญ่กว่าอักษรอื่นเครื่องหมายและตัวอักษรต้องใช้สีดำหรือสีแดง ซึ่งสามารถมองเห็นได้ ชัดเจน ชื่อทางเคมีของสารออกฤทธิ์ ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของสารออกฤทธิ์ที่มีไม่เคมีภัณฑ์ และชื่อทางการค้า ชื่อ ที่ตั้ง และหมายเลข โทรศัพท์ของแหล่งผลิตในประเทศ, ผู้ค้าส่งหรือผู้จัดจำหน่าย ผู้นำเข้า

4.6.1.3 มีปริมาณของวัตถุอันตราย และอัตราส่วนของสารออกฤทธิ์ที่ใช้ผสมอยู่ในวัตถุนั้น มีประโยชน์ วิธีใช้ และวิธีการเก็บรักษา พร้อมทั้งคำเตือน

4.6.2 วิธีการใช้ (กานดา ว่องไวลิขิต, 2538) มีรายละเอียดดังนี้

4.6.2.1 ขณะใช้ควรสวมถุงมือยาง และรองเท้ายาง ภายหลังจากการใช้หรือหยิบจับ ควรล้างถุงมือยาง รองเท้ายาง และมือด้วยน้ำและสบู่ทุกครั้ง

4.6.2.2 ระวังอย่าให้เข้าตา ถูกผิวหนัง หรือสูดดม และห้ามรับประทาน

4.6.2.3 ห้ามทิ้งผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำที่มีกรดไฮโดรคลอริก หรือภาชนะบรรจุลงในแม่น้ำ คูคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ เนื่องจากจะเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อม

4.6.3 การจัดเก็บ (กานดา ว่องไวลิขิต, 2538) มีรายละเอียดดังนี้

4.6.3.1 ควรแยกเก็บไว้ในที่มิดชิด เป็นสัดส่วนห่างจากเด็กและสัตว์เลี้ยง

4.6.3.2 อย่าเก็บรวมกับอาหารหรือวางปะปนกับอาหาร

4.6.3.3 ควรจัดเก็บในบริเวณที่แห้งไกลจากความชื้น แสงแดด เปลวไฟ วัตถุหรือสารไวไฟ รวมถึงโลหะหนัก เนื่องจากกรดไฮโดรคลอริกสามารถทำปฏิกิริยากับโลหะได้เป็นแก๊สไฮโดรเจนที่ติดไฟได้ง่ายซึ่งทำให้เกิดอัคคีภัยและการระเบิดได้

4.6.4 การกำจัด เมื่อใช้หมดแล้วควรทิ้งหรือทำลายภาชนะบรรจุหรือทำลาย ห้ามนำมาใส่อาหารหรือของบริโภคอื่น (กานดา ว่องไวลิขิต, 2538)

4.6.5 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ขณะใช้ควรสวมถุงมือยาง และรองเท้ายาง ภายหลังจากการใช้หรือหยิบจับ ควรล้างถุงมือยาง รองเท้ายาง และมือด้วยน้ำและสบู่ทุกครั้ง (กานดา ว่องไวลิขิต, 2538)

ชนิดและการป้องกันสารเคมีที่ใช้ประจำในบ้าน

1. ชนิดของสารเคมีที่ใช้ประจำในบ้าน

1.1 ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ สารเคมีที่สำคัญในยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ คือ N,N-diethyl-m-toluamide หรือชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า DEET จัดเป็นสารเคมีที่ใช้ไล่แมลง โดยเฉพาะยุง DEET ถูกพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 โดยกองทัพสหรัฐอเมริกาสำหรับทหารที่ต้องสู้รบในป่าเพื่อป้องกันแมลงกัดต่อยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ปัจจุบันมีการใช้ DEET อย่างแพร่หลายในผลิตภัณฑ์สำหรับไล่ยุงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โลชั่น ครีม เจล สเปรย์ ในปริมาณความเข้มข้นระหว่าง 4-100% (ฉวีวรรณ จิตยพันธุกุล, 2545) และ 2,2-Dichlorovinyl dimethyl phosphate Phosphoric acid, 2,2-dichloroethenyl dimethyl ester หรือชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า DDVP อยู่ในกลุ่มสารกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต พบในสเปรย์กำจัดยุงและแมลงสาบ สเปรย์กำจัดปลวก มด มอด (ปริยานุช สายสุพรรณ, 2555)

หากผู้ใช้ปฏิบัติตามข้อแนะนำการใช้บนฉลากแล้ว DEET จัดว่ามีพิษน้อยต่อผู้ใช้ โดยอาจก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบหายใจ ต่อตา หรือผิวหนัง เป็นต้น หากได้รับ DEET ในปริมาณมาก (40-95%) โดยการกินเข้าไป อาจทำให้เกิดการกดประสาทส่วนกลาง ทำให้ผู้ป่วยมีอาการความดันโลหิตต่ำ และชักได้ (ชนกพรหม สุคนธ์พันธุ์, 2555) หากหายใจเข้าไป ทำให้กล่องเสียงหดเกร็ง แน่นหน้าอก หายใจลำบาก การสัมผัสทางผิวหนัง ทำให้ระคายเคืองผิวหนัง การสัมผัสทางดวงตา ทำให้ระคายเคืองดวงตา การกลืนกิน ทำให้ปวดท้อง เป็นตะคริวที่ท้อง คลื่นไส้ ท้องร่วง กล้ามเนื้อกระตุก ม่านตาเล็ก ชักเกร็ง และเสียชีวิตจากกล้ามเนื้อหัวใจไม่ทำงาน ผลจากการได้รับสารพิษจากยาฉีดกันมด และแมลงสาบ สะสมเป็นเวลานาน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดโรคมะเร็ง โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว พันธุกรรมบกพร่อง เป็นหมัน ตับถูกทำลาย โรคผิดปกติของต่อมไทรอยด์ (วีระชัย นลวชัย, 2557)

1.2 ยาจุดกันยุง เป็นสาร Pyrethroids มีคุณสมบัติในการทำให้ยุงเกิดอาการ knock-down โดยรบกวนการทำงานของระบบประสาท ทำให้แมลงบินเป็นอัมพาตอย่างรวดเร็ว สารเหล่านี้จะปล่อยออกมาจากยาจุดกันยุงในรูปของควัน ดังนั้นการใช้ยาจุดกันยุงจึงช่วยป้องกันการรบกวนจากยุงรวมทั้งแมลงบินอื่น ๆ และลดอัตราการกัดของยุงในบริเวณที่จุดได้มากถึง 80% ทั้งนี้ประสิทธิภาพของ ยาจุดกันยุงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราการเผาไหม้ของยา จุดกันยุง ขนาดของห้องที่วางยาจุดกันยุงด้วย (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2553)

อาการพิษเฉียบพลันจากการได้รับ Pyrethroids ในปริมาณสูง ได้แก่ มึนงง ปวดศีรษะ อาเจียน กล้ามเนื้อกระตุกอ่อนเพลีย การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ชัก หมด สติเสียชีวิต อาการพิษอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ อาการแพ้ทางผิวหนัง คัน มีผื่นแดง หากเข้าตาอาจก่อให้เกิดการระคายเคือง นอกจากนี้พิษของ Pyrethroids อาจขึ้นอยู่กับตัวทำลาย และในตำรับที่เป็นของเหลว อาจทำให้เกิดการหายใจเข้าไปในปอด ทำให้เกิดปอดอักเสบได้ (Chemical Pneumonitis) (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2553)

1.3 ขอลักซิดก้าจัดแมลงคลาน สารสำคัญที่ออกฤทธิ์ฆ่าแมลง คือ Deltamethrin เป็นยาฆ่าแมลงที่นิยมผสมลงในขอลักซิดก้าจัดแมลงคลาน สารชนิดนี้มีความเป็นพิษต่อระบบประสาท และระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย หากใช้อย่างไม่ระมัดระวังและผิดวิธีจะก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น การกลืนกินเข้าไปจะก่อให้เกิดพิษแก่ร่างกายได้ (ปริยานุช สายสุพรรณ, 2555)

สารนี้ไม่ถูกจัดอยู่ในบัญชีสารก่อมะเร็งของ NTP, IARC หรือ IEPA แต่สารนี้ทำลายปอด ทรวงอก ระบบหายใจ ไต ท่อนไต กระเพาะปัสสาวะ ทางเดินอาหาร และเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ การสัมผัสทางหายใจ จะทำให้เกิดการระคายเคืองในทางเดินหายใจ ถ้าความเข้มข้นสูงมาก

จะทำลายเยื่อเมือกทางเดินหายใจส่วนบน ทำให้กล่องเสียงและหลอดลมอักเสบ เกิดอาการหายใจถี่ ราว ปวดศีรษะ คลื่นไส้ และอาเจียน การสัมผัสสูกผิวหนังจะก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนังอย่างรุนแรง สารนี้สามารถซึมผ่านผิวหนังเข้าสู่ร่างกายได้ การกลืนหรือกินเข้าไปจะทำให้เกิดอาการระคายเคืองในทางเดินอาหาร เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน และอาจถึงชีวิตได้ การสัมผัสสูกตาจะก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อตา ทำให้ตาแดง เจ็บตา และน้ำตาไหล (วงศกร ตระกูลหิรัญผดุง, 2549)

1.4 ยาทากันยุง มีสาร DEET หรือ diethyltoluamide เป็นสารออกฤทธิ์ที่นิยมใช้มาก เป็นพิษแบบเฉียบพลันไม่มากนัก ถ้าสัมผัสทางผิวหนังก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนังและตา หากสูดดมเข้าไป ทำให้เกิดการระคายเคืองที่แผ่นเยื่อเมือกและทางเดินหายใจส่วนบน และการได้รับสารเป็นเวลานานอาจก่อให้เกิดอาการแพ้ได้ ในการทดลองกับหนู การได้รับสารแบบเรื้อรังจะก่อให้เกิดการกลายพันธุ์และมีผลต่อทารกในครรภ์ ความเข้มข้นของ DEET ในผลิตภัณฑ์โล่ยุงอยู่ระหว่าง 5-25% โดยน้ำหนัก ปริมาณ % ที่มากขึ้นไม่ได้หมายถึงประสิทธิภาพในการโล่ยุงจะมากขึ้น แต่หมายถึงระยะเวลาในการป้องกันยุงนานขึ้น เช่นที่ 6% จะป้องกันยุงได้ 2 ชั่วโมง ในขณะที่ 20% จะป้องกันยุงได้ 4 ชั่วโมง (โชติมา วิไลวัลย์, 2549) Dimethyl phthalate มีความเป็นพิษปานกลาง อาจทำให้เกิดการระคายเคืองเช่นเดียวกับ DEET แล้วยังกดระบบประสาทส่วนกลาง ระบบทางเดินอาหาร ทำอันตรายต่อไต มีความเสี่ยงทำให้เกิดการพิการแต่กำเนิดของทารกในครรภ์ มีความเป็นพิษเล็กน้อยต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ โดยเฉพาะกับปลา (โชติมา วิไลวัลย์, 2549) และสาร Ethyl butylacetylaminopropionate มีความเป็นพิษปานกลาง ก่อให้เกิดการระคายเคืองตา นอกจากใช้โล่ยุงแล้ว Ethyl butylacetylaminopropionate มีประสิทธิภาพในการโล่แมลงวัน แมลงมุม เห็บหมัดอีกด้วย (โชติมา วิไลวัลย์, 2549)

อาการพิษที่เกิดจากผลิตภัณฑ์โล่แมลงวันส่วนใหญ่มักเป็นเพียงการระคายเคืองจากการสัมผัสสารบริเวณนั้น โดยถ้าได้รับทางปากอาจทำให้เกิดการระคายเคืองในปากและลำคอ และอาจทำให้เนื้อเยื่อในระบบทางเดินอาหารบวมแดง หรือไหม้ได้ถ้าได้รับในปริมาณมากและความเข้มข้นสูง และผลทำให้ทารกพิการตั้งแต่เกิด หรือส่งผลทำให้ดับทำงานผิดปกติ นอกจากนี้ยังอาจทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน และปวดท้องได้ (ฉวีวรรณ จิตยพันธุ์กุล, 2545)

1.5 ลูกเหม็น แนพทาลินหรือที่เรารู้จักกันว่า “ลูกเหม็น” เป็นของแข็งหรือผลึกสีขาว มีกลิ่นแรง ไม่ละลายน้ำ ระเหิดหรือ เปลี่ยนสถานะจากของแข็งกลายเป็นไอได้ที่อุณหภูมิห้อง แนพทาลินเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ พบในถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม และการเผาไหม้ของสารประกอบอินทรีย์ เช่น ไม้และบุหรี ปัจจุบันมีการผลิตแนพทาลินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ใช้ในการผลิตพลาสติกพีวีซี เรซิน สารฟอกหนัง สีย้อม สารฆ่าแมลงคาบาริล หรือนำไปใช้โดยตรง เช่น ลูกเหม็น (โชติมา วิไลวัลย์, 2549)

เมื่อเข้าตา ทำให้เกิดการระคายเคือง ทำให้ตาแดง ปวดตา และสายตาวัวมัว เมื่อสัมผัสผิวหนัง ทำให้เกิดการระคายเคือง เกิดผื่นแดง ปวดแสบปวดร้อน สารนี้สามารถดูดซึมผ่านผิวหนังและทำให้เป็นอันตรายได้ เมื่อเข้าสู่ระบบหายใจ จะทำให้เจ็บคอ ไอ ปวดศีรษะ และคลื่นไส้ เมื่อเข้าสู่ระบบทางเดินอาหาร ทำให้มีอาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน มึนงง ระคายเคืองต่อกระเพาะอาหารและลำไส้ อาจทำให้เลือดออกในปัสสาวะ และเสียชีวิตได้ (โฆติมา วิไลวัลย์, 2549)

1.6 น้ำยาล้างห้องน้ำ เรามักพบกรดเกลือในผลิตภัณฑ์ประเภท “น้ำยาล้างห้องน้ำ”

เพราะกรดเกลือจะมีคุณสมบัติในการกัดกร่อนคราบสกปรก ทำให้สามารถทำความสะอาดสุขภัณฑ์ได้ง่าย ซึ่งในผลิตภัณฑ์ที่มักโฆษณาว่า “แค่เทน้ำทิ้งไว้สักครู่ ไม่ต้องเสียเวลาขัด ก็จะขัดคราบสกปรกได้แล้ว” ขึ้นชื่อว่ากรด ย่อมมีฤทธิ์กัดกร่อน ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเข้มข้น หากเราลองหยดกรดเกลือลงบนปูนหรือกระเบื้อง จะเห็นฟองฟูซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาระหว่างกรดกับปูน เกิดเป็นก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ ซึ่งหากไม่ใช่ปูนแต่เป็นเนื้อหนังของเราผลลัพธ์จะร้ายแรงแค่ไหน เพราะฉะนั้นหากเห็นชื่อ กรดเกลือ หรือ hydrochloric acid จงระวังไว้ว่ามันคือสารเคมีที่มีฤทธิ์กัดกร่อน ถูกผิวหนังจะเกิดแผลเป็น เข้าตาก็อาจตาบอดได้ (สุชาติ ชินะจิตร์, 2549)

กรดไฮโดรคลอริกในผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำสามารถเข้าสู่ร่างกายได้โดยการสัมผัส การหายใจและการรับประทานหรือกลืนกิน โดยทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพดังนี้ ถ้ากรดไฮโดรคลอริกถูกผิวหนังจะทำให้เกิดการระคายเคืองผิวหนังอย่างรุนแรง ทำให้เกิดผิวหนังอักเสบ บวมแดง เจ็บแสบและอาจทำให้เกิดแผลเย็บอย่างถาวรต่อผิวหนัง ไอระเหยหรือละอองไอของกรดไฮโดรคลอริกแม้ในปริมาณน้อย ๆ ก็ทำให้เกิดการระคายเคืองตาได้ ทำให้ตาแดง ในความเข้มข้นสูง ๆ ทำให้เกิดแผลไหม้หรือตาบอดได้ การสูดดมไอระเหยของกรดไฮโดรคลอริกทำให้เกิดฤทธิ์กัดกร่อนระบบทางเดินหายใจ ตั้งแต่แสบจมูก ลำคอ ไปจนถึงหายใจลำบากได้ ถ้าสูดดมในปริมาณสูง ๆ เป็นเวลานานอาจทำให้เป็นแผลไหม้ มีแผลอักเสบที่จมูกและลำคอ ปอดบวมน้ำและหายใจลำบาก การกลืนหรือกินจะทำให้เกิดการระคายเคือง และแผลไหม้ที่ปาก ลำคอ ท่ออาหาร กระเพาะอาหารและลำไส้ ซึ่งมีผลทำให้เกิดมีอาการตั้งแต่คลื่นลำบาก คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ท้องร่วง ชัก หรือถึงขั้นเสียชีวิต

2. การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

2.1 การเลือกใช้ ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน โดยทั่วไป ผลิตภัณฑ์สารเคมีทุกชนิดต้องมีฉลากและต้องอ่านฉลากก่อนใช้งานทุกครั้ง ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายควรต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง อ่านฉลากและทำตามวิธีใช้อย่างถูกต้องรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าฉลากมีคำว่า “อันตราย (DANGER)”, “สารพิษ (POISON)”, “คำเตือน (WARNING)”, หรือ “ข้อควรระวัง (CAUTION)” (ชนกพรหม สุคนธ์พันธุ์, 2555) ซึ่งแต่ละอันมีความหมาย ดังนี้

2.1.1 อันตราย (DANGER) แสดงให้เห็นว่าควรใช้ผลิตภัณฑ์ด้วยความระมัดระวัง เพิ่มมากขึ้นเป็นพิเศษ สารเคมีที่ไม่ได้ถูกทำให้เจือจาง เมื่อสัมผัสถูกกับตาหรือผิวหนังโดยไม่ได้ตั้งใจ อาจทำให้เนื้อเยื่อบริเวณนั้นถูกกัดทำลาย หรือสารบางอย่างอาจติดไฟได้ถ้าสัมผัสกับเปลวไฟ

2.1.2 สารพิษ (POISON) คือ สารที่ทำให้เป็นอันตราย หรือ ทำให้เสียชีวิต ถ้าถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง รับประทาน หรือ สูดดม คำนี้เป็นเป็นข้อเตือนถึงอันตรายที่รุนแรงที่สุด

2.1.3 เป็นพิษ (TOXIC) หมายถึง เป็นอันตราย ทำให้อวัยวะต่าง ๆ ทำหน้าที่ผิดปกติไป หรือ ทำให้เสียชีวิตได้ ถ้าถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง รับประทาน หรือ สูดดม

2.1.4 สารก่อความระคายเคือง (IRRITANT) หมายถึง สารที่ทำให้เกิดความระคายเคือง หรืออาการบวมต่อผิวหนัง ตา เยื่อบุ และระบบทางเดินหายใจ

2.1.5 ติดไฟได้ (FLAMMABLE หรือ COMBUSTIBLE) หมายถึง สามารถติดไฟได้ง่าย และมีแนวโน้มที่จะเผาไหม้ได้อย่างรวดเร็ว

2.1.6 สารกัดกร่อน (CORROSIVE) หมายถึง สารเคมี หรือไอระเหยของสารเคมีนั้นสามารถทำให้วัสดุถูกกัดกร่อน ผุ หรือสิ่งมีชีวิตถูกทำลายได้

2.1.7 เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เท่าที่ต้องการใช้เท่านั้น อย่าซื้อสิ่งที่ไม่ต้องการใช้ เพราะเสมือนกับเป็นการเก็บสารพิษไว้ใกล้ตัวโดยไม่จำเป็น พยายามใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้หมดก่อนซื้อเพิ่ม ถ้ามีของที่ไม่จำเป็นต้องใช้แล้วเหลืออยู่ ควรบริจาคให้กับผู้ที่ต้องการใช้ต่อไป หรือ ไม่ก็ควรเก็บและทำลายให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อฉลากใกล้หลุดหรือฉีกขาด และควรทิ้งผลิตภัณฑ์ที่เก่ามาก ๆ ซึ่งไม่ควรนำมาใช้อีกต่อไป (นฤมล โกมลเสวิน, 2543) มีรายละเอียดดังนี้ หากซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าโดยตรง ควรขอคู่มือความปลอดภัยนำเข้า หรือใบอนุญาตผลิต เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเลขทะเบียนวัตถุอันตรายที่ใช้ทางสาธารณสุข หรือเลขทะเบียน โดยเลขทะเบียนนี้ต้องปรากฏอยู่บนฉลาก ฉลากของผลิตภัณฑ์ และข้อความแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องมีอย่างครบถ้วนชัดเจน ดังนี้ ชื่อการค้า (ถ้ามี), ชื่อสามัญ / ชื่อเคมี / ชื่อวิทยาศาสตร์, อัตราส่วนของสาระสำคัญ, ประโยชน์, วิธีใช้, คำเตือน / ข้อควรระวัง, วิธีเก็บรักษา, ขนาดบรรจุ, ชื่อ/ ที่ตั้ง ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย, อาการเกิดพิษ, วิธีแก้พิษเบื้องต้น, คำแนะนำสำหรับแพทย์, วันหมดอายุการใช้, การทำลายภาชนะบรรจุ

2.1.8 บางผลิตภัณฑ์อาจมีเครื่องหมายแสดงความเป็นพิษพร้อมข้อความแสดงความเป็นพิษ เช่น หัวกะโหลกและกระดูกไขว้พร้อมข้อความพิษร้ายแรงมากหรือพิษร้ายแรงหรือเครื่องหมายกากบาทพร้อมข้อความอันตราย

รูปที่ 1 วัตถุอันตรายซึ่งมีระดับความเป็นพิษอยู่ในชั้น 1 เอ

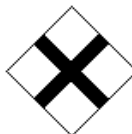
พิษร้ายแรงมาก

รูปที่ 2 วัตถุอันตรายซึ่งมีระดับความเป็นพิษอยู่ในชั้น 1 บี

พิษร้ายแรง

รูปที่ 3 วัตถุอันตรายซึ่งมีระดับความเป็นพิษอยู่ในชั้น 2

อันตราย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษบนฉลากวัตถุอันตราย
(นฤมล โกมลเสวิน, 2543)

2.1.7 เลือกผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในภาชนะบรรจุที่ไม่ฉีกขาด ไม่มีการรั่วซึมหรือแตก
รั่ว และในกรณีที่เป็ภาชนะบรรจุที่มีฝา ให้ตรวจ สอบว่าฝานั้นปิดได้สนิท ไม่มีร่องรอยของการ
หกรั่ว เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการใช้

3. วิธีการใช้สารเคมีในครัวเรือน (นฤมล โกมลเสวิน, 2543) ดังนี้

3.1 เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นพิษแทน

3.2 ก่อนใช้ต้องอ่านฉลากให้เข้าใจและปฏิบัติตามวิธีใช้และคำเตือนในฉลากโดย
เคร่งครัด เช่น ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงสาบ และแมลงคลาน ไม่ควรนำมาใช้ฉีดบูย อย่าฉีดพ่นสารกำจัด
แมลงในห้องที่มีเด็กอ่อนหรือผู้ป่วย

3.3 เวลาใช้อย่าให้วัตถุอันตรายสัมผัสผิวหนัง และอย่าหายใจหรือสูดดมกลิ่นหรือ
ละอองเข้าไป

3.4 หยุดใช้ผลิตภัณฑ์ทันทีถ้ารู้สึกเวียน ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน หรือปวดศีรษะ

3.5 หลังจากใช้เสร็จแล้ว ผู้ใช้วัตถุอันตรายต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง

3.6 พบแพทย์ทันทีถ้าสงสัยว่าได้รับสารพิษ หรือได้รับอันตรายเมื่อสัมผัสกับสารเคมีที่ใช้ภายในบ้าน

4. การจัดการสารเคมีในครัวเรือน (รัฐติยา คุณจักร, 2541) มีข้อปฏิบัติดังนี้

4.1 เก็บให้ไกลจากเด็ก สารทำความสะอาด หรือ สารเคมีที่ใช้ภายในบ้านอาจทำให้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต ควรเก็บในตู้ที่เด็กเอื้อมไม่ถึง อาจล็อกตู้ด้วยถ้ำจำเป็น สอนเด็ก ๆ ในบ้านให้ทราบถึงอันตรายจากสารเคมี นอกจากนี้ ควรจดเบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉินไว้ใกล้กับโทรศัพท์ เบอร์โทรศัพท์เหล่านี้ ได้แก่ เบอร์รถพยาบาลหรือโรงพยาบาลที่ใกล้บ้าน สถานีดับเพลิง สถานีตำรวจ หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมสารพิษ และแพทย์ประจำตัว

4.2 ไม่ควรเก็บสารเคมีปะปนกับอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากสารเคมีอาจหกหรือมีไอรระเหยทำให้ปนเปื้อนกับอาหารได้ และเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีเสร็จแล้วควรล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง

4.3 ไม่ควรเก็บของเหลวหรือก๊าซที่ติดไฟได้ไว้ในบ้าน น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์หรือถังบรรจุก๊าซถ้าสามารถทำได้ไม่ควรนำมาเก็บไว้ในบ้าน ถังบรรจุก๊าซควรเก็บไว้นอกบ้านในบริเวณใต้ร่มเงาที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ต้องไม่เก็บของเหลวหรือก๊าซที่ติดไฟได้ไว้ใกล้กับแหล่งของความร้อนหรือเปลวไฟ และเก็บไว้ในภาชนะบรรจุตั้งเดิมหรือภาชนะที่ได้รับการรับรองแล้วเท่านั้น

4.4 เก็บสารเคมีไว้ในภาชนะบรรจุตั้งเดิมเท่านั้น ไม่ควรเปลี่ยนถ่ายสารเคมีที่ใช้ภายในบ้านลงในภาชนะชนิดอื่น ๆ ยกเว้นภาชนะที่ติดฉลากไว้อย่างเหมาะสมและเข้ากันได้กับสารเคมีนั้น ๆ โดยไม่ทำให้เกิดการรั่วซึม นอกจากนี้ ไม่ควรเปลี่ยนถ่ายสารเคมีลงในภาชนะที่ใช้สำหรับบรรจุอาหาร เช่น ขวดน้ำอัดลม กระป๋องนม ขวดนม เป็นต้น เพื่อป้องกันผู้ที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์นำไปรับประทาน

4.5 ภาชนะบรรจุเมื่อใช้หมดแล้วควรทิ้งหรือทำลายเสีย ห้ามนำมาใส่อาหารหรือของใช้อื่นผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น และอาจก่อให้เกิดอันตราย หากมีการใช้ไม่ถูกต้อง หรือใช้โดยขาดความระมัดระวัง ดังนั้น ควรเลือกซื้อผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายให้ถูกต้อง เวลาใช้ก็ควรปฏิบัติตามที่แนะนำบนฉลากอย่างเคร่งครัด และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัยของเรารเอง ครอบครัว และทรัพย์สินแล้ว ยังช่วยให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพอยู่ได้นานอีกด้วย

4.6 การกำจัดสารเคมีในครัวเรือน ห้ามทิ้งผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารเคมีลงดิน ท่อระบายน้ำหรือโถส้วมอย่างเด็ดขาด ให้ทิ้งในถังขยะมีพิษแยกจากขยะทั่วไป โดยกำจัดให้ถูกต้องกับประเภทของผลิตภัณฑ์ และคำแนะนำของผู้ผลิต (นฤมล โกมลเสวิน, 2543)

4.7 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่สวมใส่ลงบนอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย หรือหลายส่วน เพื่อป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุ หรือได้รับอันตรายจากสารเคมีในครัวเรือน สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง ได้แก่ ทางปาก ทางการหายใจ และทางผิวหนัง (วิทยา ชาติบัญชาชัย, 2553)

แนวคิดและทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ

1. ความหมายของความเชื่อด้านสุขภาพ

ความเชื่อเป็นความนึกคิดหรือความเข้าใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทำให้บุคคลมีแนวโน้มในการประพฤติปฏิบัติตามแนวคิดและความเข้าใจนั้น ๆ (จรรยา สุวรรณทัต, 2543) เมื่อบุคคลมีความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือมีพฤติกรรมตามความเชื่อนั้น ๆ โดยอาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้โดยสามารถกระตุ้นให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบได้ในรูปของการกระทำหรือการพูดเกี่ยวกับสิ่งนั้น (Rokeach, 1970 อ้างในงามนิศย์ ราชกิจ, 2540)

ความเชื่อด้านสุขภาพเป็นปัจจัยด้านจิตสังคมที่สามารถทำนายพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของบุคคล ทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ ความเข้าใจและยอมรับความรู้สึคนึกคิดที่มีต่อภาวะสุขภาพของตนเอง (Rosenstock, 1974) เมื่อบุคคลมีความเชื่อด้านสุขภาพจะทำให้การปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพตามความคิดและความเข้าใจนั้น ๆ และการอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลจะต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีด้านพฤติกรรม แนวคิดหนึ่งได้รับการยอมรับและมีผู้นำมาใช้อย่างแพร่หลาย คือ แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎีของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin, 1935) ที่เชื่อว่าการรับรู้ ของบุคคลเป็นตัวบังคับพฤติกรรม โดยบุคคลจะกระทำหรือเข้าไปใกล้กับสิ่งที่ตนพอใจและคิดว่าสิ่งนั้น จะก่อผลดีให้แก่ตน และจะหนีออกจากสิ่งที่ตนไม่ปรารถนา จากแนวคิดนี้โรเซนสต็อก (Rosenstock, 1974) ได้นำมาใช้ อธิบายพฤติกรรมการป้องกันโรคของบุคคล คือ การที่บุคคลรับรู้ ว่า ตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค และโรคที่เกิดขึ้นนั้นน้อยน้อยมีความรุนแรงในระดับปานกลาง ต่อการดำรงชีวิต และรับรู้ ว่า พฤติกรรมสุขภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันโรคลดโอกาส เสี่ยงต่อการเกิดโรค หรือลดความรุนแรงของโรคและในทางการปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวไม่มีอุปสรรคด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ เช่น ค่าใช้จ่าย ความสะดวก ความเจ็บปวด เป็นต้น

2. ประเภทของความเชื่อด้านสุขภาพ

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพตามกรอบแนวคิดของโรเซนสต็อก ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (perceived susceptibility) การรับรู้ความรุนแรงของโรค (perceived

severity) การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค (perceived benefits) และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค (perceived barrier) ในองค์ประกอบต่าง ๆ นั้น การรับรู้ภาวะเสี่ยงและการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสุขภาพเป็นส่วนที่ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคล การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณเสี่ยงต่อการมีปัญหาสุขภาพซึ่งเชื่อว่าคุณมีความรุนแรง จะเกิดแรงผลักดันที่นำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรม การเลือกแนวทางของการปฏิบัตินั้นเชื่อว่าคุณภายใต้ อิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อลดอันตราย ทั้งนี้ โดยผ่านการพิจารณา เปรียบเทียบกับข้อเสียหรืออุปสรรคต่าง ๆ ของการปฏิบัติถ้าความพร้อมในการปฏิบัติมีสูงและ ข้อเสียหรืออุปสรรคมีน้อย อาจจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมขึ้น แต่ถ้าความพร้อมมีน้อยในขณะที่ ข้อเสียมีมาก อาจจะไม่มีการปฏิบัติพฤติกรรม (Rosenstock, 1974)

ดังนั้นความเชื่อด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องในการอธิบายที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ตามกรอบแนวคิดของโรเซนสต็อก มีองค์ประกอบในแต่ละด้านดังนี้

2.1 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (Perceived Susceptibility)

การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลว่ามีโอกาสเกิดโรคขึ้น ถ้าบุคคลมีการรับรู้ว่าคุณมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคสูงจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเอาใจใส่ต่อสุขภาพและมีพฤติกรรมการป้องกันโรคขึ้น (Rosenstock, 1974) นอกจากนั้นแจนส์ และเบคเกอร์ (Janz & Becker, 1984) กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค หรือปัญหาสุขภาพในระดับสูง จะมีผลทำให้แสดงพฤติกรรมการป้องกันโรคมามากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้นความเชื่อของบุคคลจะมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติในการป้องกันการเกิดโรค โดยแต่ละบุคคลจะมีความเชื่อในระดับที่ต่างกัน จะทำให้มีระดับของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค และรักษาสุขภาพที่ไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกัน

2.2 การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรค (Perceived Severity)

การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรค เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อผลของการเป็นโรค ว่ามีผลกระทบหรือเกิดอันตรายต่อร่างกาย เช่น เกิดความเจ็บป่วย พิการ การเสียชีวิต ความยากลำบากและการใช้เวลานานในการรักษา การเกิดโรคแทรกซ้อน ซึ่งมีผลกระทบต่อบทบาททางสังคมของบุคคล และอาจมีผลต่อความสัมพันธ์ของบุคคลด้วย การรับรู้ถึงความรุนแรงของการเป็นโรคเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำหรือมีพฤติกรรมในการเลือกวิธีการที่จะป้องกันผลกระทบหรืออันตรายที่เกิดขึ้น (Glanz, Lewis, & Rimer, 1997; Rosenstock, 1974)

2.3 การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (Perceived Benefits)

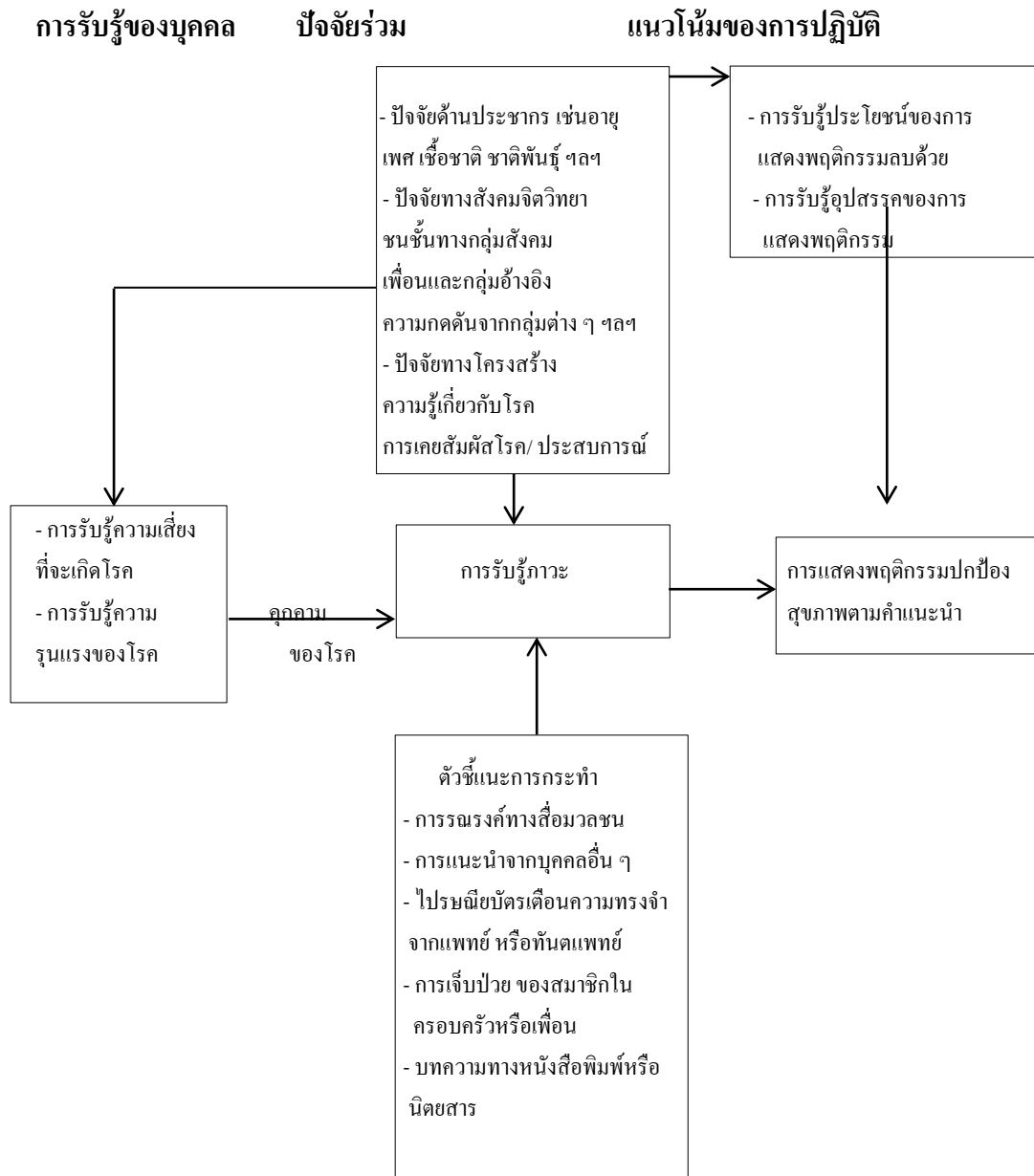
การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค เป็นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อพฤติกรรม

ป้องกันโรคว่าสามารถป้องกันและควบคุมโรคที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพของตนได้ ทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (Rosenstock, 1974) และเมื่อบุคคลมีความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและมีความเชื่อว่าโรคนั้นมีความรุนแรง บุคคลก็จะแสวงหาการป้องกันโรค โดยเชื่อว่าวิธีการนั้น ๆ เป็นทางออกที่ดี มีประโยชน์ที่จะป้องกันไม่ให้ป่วย เป็นโรค โดยบุคคลจะทำการ ประเมินเลือกการปฏิบัติในสิ่งที่ได้รับประโยชน์มากกว่าการเกิดผลเสีย

2.4 การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (Perceived Barriers)

การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีอุปสรรคต่อการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค โดยบุคคลมีการประเมินระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับกับอุปสรรคในการปฏิบัติก่อนตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามสภาพที่เป็นจริงที่มีการขัดขวาง การปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการโรค (Rosenstock, 1974) หรือเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของบุคคลในทางลบซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่าย ความไม่สะดวก ไม่สุขสบาย หรือการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพนั้นมีผลกระทบกับการประกอบ อาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติพฤติกรรม สุขภาพนั้น ๆ บุคคลจึงต้องมีการประเมินระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจปฏิบัติ

โดยทั่วไปองค์ประกอบความเชื่อด้านสุขภาพของโรเซนสต็อกทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมป้องกันการของบุคคล แต่ทั้งนี้พฤติกรรมป้องกันอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ เพียงด้านใดด้านหนึ่งอาจเกิดจากหลายองค์ประกอบร่วมกัน นอกจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านที่ได้กล่าวมาแล้ว เบคเกอร์ (Becker, 1974) ได้พัฒนาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพขึ้น โดยเพิ่มปัจจัยร่วมและสิ่งชักนำสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากปัจจัยด้านการรับรู้ของบุคคล ที่พบว่ามีอิทธิพลต่อการรับรู้และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค ปัจจัยร่วม ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ปัจจัยทางสังคม เช่น ฐานะทางสังคม บุคลิกภาพ ปัจจัย ทางด้านโครงสร้าง เช่น ประสบการณ์เกี่ยวกับโรค เป็นต้น และสิ่งชักนำสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การรับรู้สภาวะทางร่างกายและการไม่สุขสบายต่าง ๆ การรับรู้จากสื่อสารมวลชน คำแนะนำจาก ผู้อื่น บทความจากหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ เป็นต้น ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพของเบคเกอร์และคิมะ (Becker and Maiman, 1975)

นอกจากนี้คาร์ล และคอปป์ (Kasl, & Cobb, 1966) พบว่าแนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพสามารถประยุกต์ได้กับการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพอนามัยของบุคคล โดยที่บุคคลจะเกิดโรคได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ พฤติกรรมป้องกันสุขภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอันตรายของสารเคมีในครัวเรือน พบว่ามีงานวิจัยพอสังเขปที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความรู้ และการป้องกันจากการใช้สารเคมี แต่ไม่พบในในครัวเรือน โดยส่วนใหญ่งานวิจัยที่พบจะเกี่ยวข้องกับการป้องกันอันตรายจากสารเคมีอื่น ซึ่งเป็นการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน โดยเป็นการศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากสารเคมี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาในครั้งนี้

กฤตธีรา เครื่องนันทา (2548) ได้ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า ความสัมพันธ์ของความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าพบว่าความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้า ($r_s = .164, p < .05$) และการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้ามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = .195, p < .01$)

ดวงดา เทียนกล้า (2550) ได้ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายของพนักงาน โรงงานผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากสารเคมีอันตราย การรับรู้ความรู้แรงต่อการเกิดอันตรายจากสารเคมีอันตราย การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายและการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายอยู่ในระดับสูงทุกด้าน (ร้อยละ 87.1, 91.0, 86.6, และ 79.1 ตามลำดับ) มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายอยู่ในระดับสูง และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การใช้ประโยชน์จากข้อมูลความปลอดภัยและการรับรู้ถึงอุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตราย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตราย อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาทำงานและความรู้เกี่ยวกับสารเคมีอันตรายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตราย

ศิริขวัญ ศรีสมศักดิ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของพนักงาน โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ จังหวัด

ระของ ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานในเชิงบวก แต่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และที่ .05 เฉพาะการรับรู้ความรุนแรง และความเชื่อด้านสุขภาพเท่านั้น โดยทำนายพฤติกรรมการป้องกันอันตรายได้ ร้อยละ 3.2 และ 1.5 ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในรูปแบบของการศึกษาเชิงสัมพันธ์ภาพ (Relationship study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบในการใช้สาร มีเกณฑ์คัดเข้าเป็นประชากรที่ศึกษาดังนี้

1.1 อายุ 15 – 60 ปี

1.2 มีสติสัมปชัญญะดี

1.3 อ่านออกเขียนได้

1.4 เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบในการใช้สารเคมีในครัวเรือน

2. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ด้วยสูตรของ Daniel (1995, p.180) ดังนี้

$$n = \frac{Z^2 p(1-p)}{d^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

Z = ค่าสถิติมาตรฐานที่ได้จากพื้นที่ใต้เส้นโค้งปกติ ณ ที่ระดับนัยสำคัญ (α = Level Of Significance) ที่กำหนดในที่นี้กำหนดในที่นี้ร้อยละ 5 สองหางจะได้ค่า 1.96

p = โอกาสการเกิดการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชนที่เกิดขึ้น โดยคิดจากสัดส่วนของประชาชนที่มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางราก จากการศึกษา (Pilot Study) ด้วยการให้ประชาชนตอบแบบสอบถาม จำนวน 20 คน พบว่า มีระดับความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 17 คน เท่ากับ 0.85 (วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2558)

d = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้กำหนดให้มีค่าร้อยละ 5 (0.05) แทนค่าในสูตรต่าง ๆ จากสูตรข้างต้นเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{(1.96^2)(0.85)(0.15)}{(0.05)^2}$$

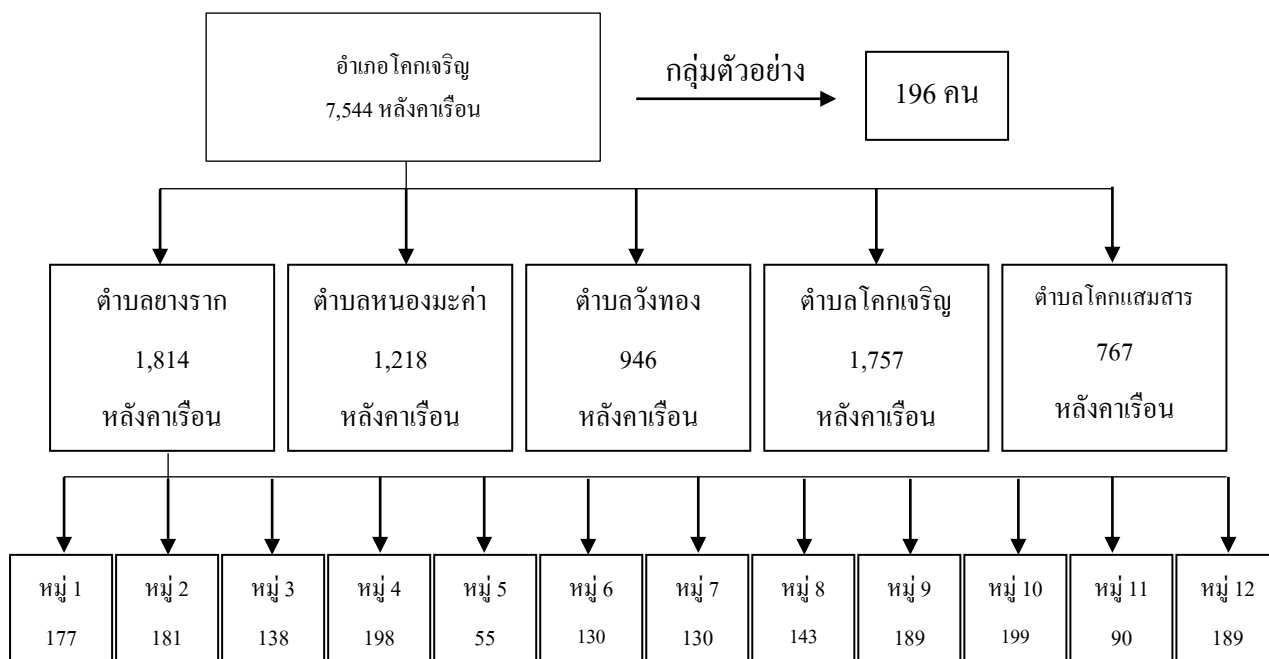
$$n = 195.92$$

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จะใช้ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนอย่างน้อย 196 คน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 203 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multistage Sampling) โดยดำเนินการตาม 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งอำเภอโคกเจริญ เป็นตำบล มีทั้งหมด 5 ตำบล แล้วสุ่มแบบขกกลุ่ม (Cluster Sampling) มา 1 ตำบล ปรากฏว่าได้ตำบลยางราก

ขั้นที่ 2 แบ่งตำบลเป็นหมู่บ้าน ซึ่งมี 12 หมู่บ้าน ตามแผนภูมิต่อไปนี้

การแบ่งตำบลเป็นรายหมู่บ้านและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 4 การแบ่งตำบลเป็นรายหมู่บ้านและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 แต่ละหมู่บ้านสุ่มครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่ม แบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากตามบ้านเลขที่ ในแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วนของครัวเรือน ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง รายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	การคำนวณสัดส่วน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านวังตาอินทร์	177	(177 x 196) / 1,814	20
หมู่ที่ 2 บ้านยางราก	181	(181 x 196) / 1,814	20
หมู่ที่ 3 บ้านยางรากน้อย	138	(138 x 196) / 1,814	15
หมู่ที่ 4 บ้านสระเพลง	198	(198 x 196) / 1,814	22
หมู่ที่ 5 บ้านคลองกระชาย	55	(55 x 196) / 1,814	6
หมู่ที่ 6 บ้านหัวเขา	130	(130 x 196) / 1,814	15
หมู่ที่ 7 บ้านเขาราบ	130	(130 x 196) / 1,814	15
หมู่ที่ 8 บ้านวังวัด	143	(143 x 196) / 1,814	16
หมู่ที่ 9 บ้านรุ่งเรือง	189	(189 x 196) / 1,814	21
หมู่ที่ 10 บ้านวังตาอินทร์	199	(199 x 196) / 1,814	22
หมู่ที่ 11 บ้านใหม่ทรัพย์เจริญ	90	(90 x 196) / 1,814	10
หมู่ที่ 12 บ้านร่มเกล้าพัฒนา	189	(189 x 196) / 1,814	21
รวม	1,814		203

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชนิดและลักษณะเครื่องมือ การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ถาม เพศ อายุ การศึกษา สมาชิกในครัวเรือนอาชีพหลักของครัวเรือน การใช้สารเคมีในครัวเรือน มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด และปิดสลับกัน จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ ถามเรื่องการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค ที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีลักษณะคำถามแบบประมาณค่า (Likert's scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 32 ข้อ โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่มีลักษณะในทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้	4	คะแนน
เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้	0	คะแนน

ข้อความที่มีลักษณะในทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้	0	คะแนน
เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้	4	คะแนน

ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตราย ตามเกี่ยวกับ การเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด และการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ลักษณะคำถามแบบประมาณค่า (Likert's scale) 5 ระดับ ได้แก่ ทำทุกครั้ง ทำเกือบทุกครั้ง ทำเป็นบางครั้ง ทำน้อยครั้ง และไม่ทำเลย จำนวน 30 ข้อ โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทำทุกครั้ง	ได้	4	คะแนน
ทำเกือบทุกครั้ง	ได้	3	คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง	ได้	2	คะแนน
ทำน้อยครั้ง	ได้	1	คะแนน
ไม่ทำเลย	ได้	0	คะแนน

2. การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ สร้างขึ้นโดยผู้ศึกษาเอง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 สํารวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สารเคมีในครัวเรือนที่ประชาชนใช้ในการกำจัดแมลง มด แมลงสาบ และผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดห้องน้ำ สํารวจส่วนประกอบ ประเภท การเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย และการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ความเชื่อด้านสุขภาพ ตาทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ ของเบคเกอร์ (Becker, 1974) รวมทั้งสำรวจแบบสอบถามวัดความเชื่อด้านสุขภาพและการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ กำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตของการศึกษา รวมทั้ง

กำหนดตัวแปรและข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม

2.2 กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด จากผลการสำรวจในข้อที่ 2.1 นำมาทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด ดังนี้

ตารางที่ 2 เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดความเชื่อด้านสุขภาพ

เนื้อหาที่วัด	ตัวชี้วัด/ เนื้อหาย่อย	บวก	ลบ	รวม
การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้	1. ยานิดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	1	1	2
	2. ยาจุดกันยุง	1	0	1
	3. ยาทากันยุง	1	2	3
	4. ซอล์กจีดมดแมลงกลาน	0	0	0
	5. ลูกเหม็น	1	0	1
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	0	1	1
การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้	1. ยานิดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	1	0	1
	2. ยาจุดกันยุง	2	0	2
	3. ยาทากันยุง	2	0	2
	4. ซอล์กจีดมดแมลงกลาน	1	0	1
	5. ลูกเหม็น	1	0	1
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	1	0	1
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้	1. ยานิดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	1	0	1
	2. ยาจุดกันยุง	1	0	1
	3. ยาทากันยุง	0	0	0
	4. ซอล์กจีดมดแมลงกลาน	1	0	1
	5. ลูกเหม็น	1	0	1
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	3	0	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เนื้อหาที่วัด	ตัวชี้วัด/ เนื้อหาย่อย	บวก	ลบ	รวม
การรับรู้อุปสรรคในการ ป้องกันอันตรายจากการใช้	1. ยานี้ดก้นยุบ มด หรือ แมลงสาบ	2	2	4
	2. ยาจุดก้นยุบ	0	1	1
	3. ยาทา ก้นยุบ	0	0	0
	4. ซอล์กซ์ชิดมดแมลงกลาน	1	0	1
	5. ลูกเหม็น	0	1	1
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	0	2	2
รวม		22	10	32

ตารางที่ 3 เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

เนื้อหาที่วัด	ตัวชี้วัด/ เนื้อหาย่อย	บวก	ลบ
การเลือกใช้	1. ยานี้ดก้นยุบ มด หรือ แมลงสาบ	1	0
	2. ยาจุดก้นยุบ	1	0
	3. ยาทา ก้นยุบ	1	0
	4. ซอล์กซ์ชิดมดแมลงกลาน	0	0
	5. ลูกเหม็น	0	0
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	0	0
วิธีการใช้	1. ยานี้ดก้นยุบ มด หรือ แมลงสาบ	3	0
	2. ยาจุดก้นยุบ	1	0
	3. ยาทา ก้นยุบ	5	0
	4. ซอล์กซ์ชิดมดแมลงกลาน	1	0
	5. ลูกเหม็น	0	0
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	2	0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เนื้อหาที่วัด	ตัวชี้วัด/ เนื้อหาย่อย	บวก	ลบ
การจัดเก็บ	1. ขานี้ดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	1	0
	2. ขาจุดกันยุง	0	0
	3. ยาทากันยุง	0	0
	4. ซออล์กซิดมดแมลงคลาน	1	0
	5. ลูกเหม็น	1	0
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	1	0
การกำจัด	1. ขานี้ดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	4	0
	2. ขาจุดกันยุง	0	0
	3. ยาทากันยุง	0	0
	4. ซออล์กซิดมดแมลงคลาน	0	0
	5. ลูกเหม็น	0	0
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	2	0
การใช้อุปกรณ์ป้องกัน	1. ขานี้ดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ	0	0
	2. ขาจุดกันยุง	1	0
	3. ยาทากันยุง	0	0
	4. ซออล์กซิดมดแมลงคลาน	1	0
	5. ลูกเหม็น	1	0
	6. น้ำยาล้างห้องน้ำ	2	0
รวม		30	0

2.3 เขียนข้อคำถาม

2.4 เรียงคำถามและจัดรูปแบบ ให้แลดูง่ายและสะดวกต่อการบันทึกข้อมูล

2.5 ตรวจสอบและแก้ไขขั้นตอน ตรวจสอบเนื้อหา ภาษา การจัดเรียงลำดับ

ความสอดคล้อง

3. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ตรวจสอบเนื้อหา และปรับภาษา ของข้อคำถามและตัวเลือกตอบ ตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ และข้อเสนอแนะ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน เลือกตอบ 3 ข้อ คือ เห็นด้วย (แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง) ไม่แน่ใจ (ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความ สอดคล้อง) ไม่เห็นด้วย (แน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้อง) เมื่อได้รับแบบประเมินกลับมาแล้ว นำมาให้คะแนนแต่ละข้อคำถามดังนี้

เห็นด้วย ให้ค่าคะแนนเท่ากับ +1

ไม่แน่ใจ ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 0

ไม่เห็นด้วย ให้ค่าคะแนนเท่ากับ -1

นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ ไปหาดัชนีความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ

(Item objective congruence ; IOC) ด้วยสูตร

$$\text{ด้วยสูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ R = คะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามแต่ละส่วนมีความตรงเชิงเนื้อหา ราย ข้อดังนี้ ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน รายข้อมีค่าระหว่าง 0.33 - 1.00 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน รายข้อมีค่าระหว่าง 0.33 - 1.00 ปรากฏว่า ทุกข้อทั้ง 2 ส่วน มีค่า IOC ตั้งแต่ + 0.30 ขึ้นไป จึงถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง ว่าข้อความในคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา นำไปใช้ได้

4. การทดลองใช้และหาคุณภาพแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ค่า IOC และปรับปรุงแก้ไขแล้วตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นชอบนำไปทดลองใช้ กับประชาชนที่ใช้ สารเคมีในครัวเรือน ตำบลหนองมะค่า อำเภอกอเจริง จังหัดลพบุรี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 20 คน ส่งให้ทำแบบสอบถามให้ตอบและรับกลับ กลุ่มที่ 2 จำนวน 10 คน เป็นการสัมภาษณ์ แบบกึ่งสัมภาษณ์ เป็นการอธิบายข้อคำถามในข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจ โดยมีการจดบันทึกรายละเอียด เพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ไขข้อคำถาม เพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมของภาษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ทั้งหมด มาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) ด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวม (Corrected Item - total correlation) ปรากฏว่า มีอำนาจจำแนกใช้ได้ นำไปหาค่าความเที่ยงแบบคงที่ ภายใน (Internal Consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบราค (Cronbach's alpha coefficient, 1994 อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 347)

ตามสูตรดังนี้

$$r'' = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right\}$$

เมื่อ K = จำนวนข้อของแบบสอบสัมภาน์

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนแต่ละข้อ

$\sum S_x^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลปรากฏว่า ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีค่าความเที่ยง 0.758 ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีค่าความเที่ยง 0.913 ซึ่งแปลผลว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรง (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป) ถือว่าเครื่องมือ หรือแบบวัดที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการส่งแบบสอบถามให้กับประชาชนด้วยตนเอง และให้ประชาชนนำมาส่ง นำใบขออนุญาตเก็บข้อมูลจากทาง มหาวิทยาลัยบูรพาไปติดต่อกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกเจริญ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลยางราก และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางราก ระหว่างวันที่ 9-31 พฤษภาคม 2559 ทำการเก็บข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามของประชาชน ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามให้ประชาชนทุกคนด้วยตนเอง แนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และอธิบายรายละเอียดขั้นตอนในการตอบแบบสอบถาม ก่อนให้ประชาชนทำ แบบสอบถามไปทั้งหมด 210 ชุด ได้กลับมาทั้งหมด 203 ชุด และรอเก็บแบบสอบถามตาม วัน เวลาที่นัดหมายกับประชาชนไว้ ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพครัวเรือน และการใช้สารเคมีในครัวเรือน วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาจำนวน และร้อยละ
2. ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ วิเคราะห์รายข้อ ด้วยการแจกแจงความถี่หาจำนวน และร้อยละ จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมคะแนนเป็นส่วน ๆ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค และความเชื่อด้านสุขภาพ จากนั้นหาระดับคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพแต่ละด้านของประชาชน หาค่าต่ำสุดและสูงสุด ค่าเฉลี่ย

ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์การกระจาย และแบ่งกลุ่มคะแนน เป็น 3 ระดับ ตามคะแนนรวมที่ประชาชนทำได้ตามเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1968 อ้างใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2553, หน้า 208) ดังนี้

กลุ่มประชาชนที่มีความเชื่อระดับมาก	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
กลุ่มประชาชนที่มีความเชื่อระดับปานกลาง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60-79
กลุ่มประชาชนที่มีความเชื่อระดับน้อย	ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60

3. ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตราย วิเคราะห์รายข้อ ด้วยการแจกแจงความถี่หาจำนวนและ ร้อยละ จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมคะแนนเป็นส่วน ๆ ได้แก่ การเลือกใช้ วิธีการใช้ การจัดเก็บ การกำจัด การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย และการป้องกันอันตราย จากนั้นหาระดับ คะแนนการป้องกันอันตรายของประชาชนหาค่าต่ำสุดและสูงสุด ค่าเฉลี่ย ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์การกระจาย และแบ่งกลุ่มประชาชน เป็น 3 ระดับ ตามคะแนน รวมที่ประชาชนทำได้ตามเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1968 อ้างใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2553, หน้า 208) ดังนี้

กลุ่มประชาชนที่มีการป้องกันอันตรายระดับมาก	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
กลุ่มประชาชนที่มีการป้องกันอันตรายระดับปานกลาง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60-79
กลุ่มประชาชนที่มีการป้องกันอันตรายระดับน้อย	ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60

4. เปรียบเทียบการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพครัวเรือน และการใช้สารเคมีในครัวเรือน โดยใช้ สถิติวิเคราะห์ One-way ANOVA และ Independent T-test

5. หาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความ รุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคกับการป้องกันอันตราย ด้วยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน หากพบคู่ใดมีความสัมพันธ์กับการป้องกันอันตราย อย่างมีนัยสำคัญ นำไป วิเคราะห์ถดถอยต่อ เพื่อหาผลการทำนายการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

การพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษาแก่กลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษานี้จะไม่มีผล ต่อกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด และคำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับ และนำมาใช้ตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้เท่านั้น โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลในลักษณะภาพรวม และให้ทำแบบสอบถามอย่างเป็นส่วนตัว โดยไม่มีการลงชื่อหรือใส่หมายเลขประจำตัว โดยผู้ศึกษาไม่ทราบว่าเป็นแบบสอบถามของผู้ใด และผู้ตอบแบบสอบถามมีสิทธิที่จะทราบผลของการศึกษา หลังจากศึกษาสิ้นสุด ผลการศึกษานำเสนอเป็นทางวิชาการ และไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้เข้าร่วมเป็นตัวอย่งการศึกษาโดยเด็ดขาด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และ ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชนใน อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี เก็บข้อมูลมาจากประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้รับผิดชอบ ในใช้สารเคมีในครัวเรือน จำนวน 203 คน ด้วยแบบสอบถามให้ตอบที่บ้าน และรับกลับ ระหว่าง วันที่ 9-31 พฤษภาคม 2559 ผลการศึกษานำเสนอด้วยการบรรยายประกอบตารางเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ความเชื่อด้านสุขภาพของประชาชนที่มีต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน
3. การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน
4. ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

ข้อมูลทั่วไป

จากประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม 203 คน พบว่า จำนวนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 60 ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 30 อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 60 ปี อายุเฉลี่ย 40.77 ปี การศึกษาเกือบครึ่งร้อยละ 44.8 จบประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกินร้อยละ 40 จำนวน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 30 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 64 รองลงมาเป็น อาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ ลูกจ้าง และนักเรียน ร้อยละ 36 ส่วนการใช้สารเคมีในครัวเรือน ประชาชนใช้สารเคมีในครัวเรือนร้อยละ 75.4 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รวม	203	100.0
เพศ		
หญิง	128	63.1
ชาย	79	36.9
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 30 ปี	36	17.7
30 - 39 ปี	54	26.6
40 - 49 ปี	61	30.1
50 ปี ขึ้นไป	52	25.6
ต่ำสุด = 15, สูงสุด = 60, เฉลี่ย = 40.77, S.D. = 11.32		
การศึกษา		
ประถมศึกษา	91	44.8
ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	81	39.9
ตั้งแต่ประกาศนียบัตรชั้นสูงขึ้นไป	31	15.3
สมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	36	17.7
3-4 คน	90	44.4
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	77	37.9
อาชีพ		
เกษตรกร	130	64.0
รับจ้าง, ค้าขาย, รับราชการ, ลูกจ้าง, นักเรียน	73	36.0
การใช้สารเคมีในครัวเรือน		
ใช่	153	75.4
ไม่ใช่	50	24.6

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงมาก ในเรื่อง
  - 1.1 ฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ ใกล้เคียงที่ ได้รับอันตราย ร้อยละ 88.2
  - 1.2 ถ้าไม่ใช้ภาชนะรองขณะจุดยากันยุง จะทำให้เกิดไฟไหม้ ร้อยละ 84.7
  - 1.3 ไม่ล้างมือหลังจับลูกเหม็นก่อนทานอาหารจะได้อันตรายทางปาก ร้อยละ 81.3
แต่ยังมีประชาชนที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงน้อย ในเรื่อง
  - 1.4 ยาตากันยุงไม่ใช้กับหญิงตั้งครรภ์ได้ ร้อยละ 13.8
  - 1.5 น้ำยาล้างห้องน้ำไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะทางผิวหนัง ร้อยละ 1.0
  - 1.6 ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะการหายใจ ร้อยละ 0.5

ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้รายชื่อ

การรับรู้โอกาสเสี่ยง	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. ฉีดยากันยุง มด และ แมลงสาบ ใกล้เคียง ที่ได้รับอันตราย	113	55.7	66	32.5	9	4.4	8	3.9	7	3.4
2. ถ้าไม่ใช้ภาชนะรอง ขณะจุดยากันยุง จะทำให้ เกิดไฟไหม้	104	51.2	68	33.5	20	9.9	9	4.4	2	1.0
3. ไม่ล้างมือหลังจับลูก เหม็นก่อนทานอาหารได้ อันตรายทางปาก	79	38.9	86	42.4	21	10.3	2	1.0	15	7.4
4. ยาตากันยุงไม่ใช้กับ หญิงตั้งครรภ์ได้	42	20.7	100	49.3	29	14.3	27	13.3	5	2.5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การรับรู้โอกาสเสี่ยง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
5. ขาตากันขุงไม่ใช่กับเด็กแรกเกิด	69	34.0	68	33.5	42	20.1	12	5.9	12	5.9
6. ขาตากันขุงใช้กับหญิงตั้งครรภ์ได้	28	13.8	64	31.5	75	36.9	27	13.3	9	4.4
7. น้ำยาล้างห้องน้ำไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะทางผิวหนัง	6	3.0	31	15.3	80	39.4	67	33.0	19	9.4
8. ยาฉีดกันขุง มด และแมลงสาบไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะการหายใจ	1	0.5	24	11.8	68	33.5	75	36.9	35	17.2

ระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ มีค่าต่ำสุด 10 สูงสุด 30 ค่าเฉลี่ย 20.71 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 64.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.896 แสดงว่า ประชาชนมีการรับรู้โอกาสเสี่ยง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยง ระดับมากร้อยละ 8.4 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.5 และระดับน้อย อีกร้อยละ 25.1 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้

ระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	17	8.4
ปานกลาง	135	66.5
น้อย	51	25.1
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 10, สูงสุด = 30, ค่าเฉลี่ย = 20.71, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 64.72,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.896

2. การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนรับรู้ความรุนแรงมาก

ในเรื่อง

2.1 ขาจุดกันขุ่นเป็นอันตรายสามารถทำให้เกิดไฟไหม้	ร้อยละ 76.8
2.2 ขาจุดกันขุ่น สูดดมเข้าไปทำให้ปอดอักเสบได้	ร้อยละ 51.2
แต่ยังมีประชาชนที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงน้อย ในเรื่อง	
2.3 ลูกเหม็นเป็นอันตราย ทำให้เลือดออกในปัสสาวะ และเสียชีวิตได้	ร้อยละ 19.7

ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้

การรับรู้ความรุนแรง	เห็นด้วย		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	อย่างยิ่ง						ด้วย		อย่างยิ่ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. ขาจุดกันขุ่นทำให้เกิดไฟไหม้	55	27.1	101	49.8	33	16.3	12	5.9	2	1.0
2. ขาจุดกันขุ่น สูดดมเข้าไปทำให้ปอดอักเสบได้	29	14.3	75	36.9	83	40.9	11	5.4	5	2.5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การรับรู้ความรุนแรง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย		ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
3. นำยาล้างห้องน้ำทำให้เป็น แผลไฟไหม้ ปวดบวม น้ำ และ หายใจลำบาก	21	10.3	76	37.4	83	40.9	22	10.8	1	0.5
4. ซอด้กซ์ชิดมดแมลงกลานทำให้ เยื่อเมือกทางเดินหายใจ กล้อง เสียง และหลอดลมอักเสบ	21	10.3	63	31.0	108	53.2	11	5.4	0	0.0
5. ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ ทำให้เป็น โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ได้	18	8.9	60	29.6	114	56.2	11	5.4	0	0.0
6. ยาทากันยุง เป็นอันตรายทำให้ ตับทำงานผิดปกติ	22	10.8	44	21.7	119	58.6	15	7.4	3	1.5
7. ยาทากันยุงใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ทำให้ทารกพิการตั้งแต่กำเนิด	26	12.8	36	17.7	121	59.6	18	8.9	2	1.0
8. ลูกเหม็นเป็นอันตราย ทำให้ เลือดออกในปัสสาวะ และตาย	7	3.4	33	16.3	137	67.5	26	12.3	0	0.0

ระดับการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ มีค่าต่ำสุด 10 สูงสุด 30 ค่าเฉลี่ย 19.60 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 61.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.781 แสดงว่า ประชาชนมีการรับรู้ความรุนแรง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการรับรู้ความรุนแรง ระดับมากร้อยละ 6.9 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 44.5 และระดับน้อย อีกร้อยละ 48.3 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้

ระดับการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	14	6.9
ปานกลาง	91	44.5
น้อย	98	48.3
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 10, สูงสุด = 30, ค่าเฉลี่ย = 19.60, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 61.31,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.781

3. การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนการรับรู้

ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้มาก มีในเรื่อง

- 3.1 ดับไฟทุกครั้ง หลังเลิกใช้ยาจุดกันยุง ลดอันตรายจากการเกิดไฟไหม้ ร้อยละ 89.7
- 3.2 สวมถุงมือ และรองเท้ายาง ขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 86.7
- 3.3 อ่านฉลากก่อนใช้น้ำยาล้างห้องน้ำทุกครั้งทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 86.2
- 3.4 ล้างมือทุกครั้งหลังใช้ชอล์กขีตมดแมลงคลาน ร้อยละ 85.7
- 3.5 ล้างทำความสะอาด หรืออาบน้ำหลังใช้ยาทากันยุงทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 83.7
- 3.6 ล้างมือและเท้าด้วยน้ำสบู่ หลังใช้น้ำยาล้างห้องน้ำทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 80.8
- 3.7 ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบ
ทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 80.3

แต่ยังมีประชาชนที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงน้อย ในเรื่อง

- 3.8 วางลูกเหม็นบนภาชนะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี ร้อยละ 67.5

ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์

การรับรู้ประโยชน์	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	1. หลังเลิกใช้ยาจุดกันยุงต้อง ดับไฟทุกครั้ง ทำให้ปลอดภัย จากไฟไหม้	83	40.9	99	48.8	16	7.9	5	2.5	0
2. สวมถุงมือ และรองเท้ายาง ขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ปลอดภัย จากการได้รับสารเคมี	76	37.4	100	49.3	20	9.9	4	2.0	3	1.5
3. อ่านฉลากก่อนใช้น้ำยาล้าง ห้องน้ำทุกครั้งทำให้ปลอดภัย	93	45.8	82	40.4	22	10.8	4	2.0	2	1.0
4. ล้างมือทุกครั้งหลังใช้ชอล์ก ฉีดมดแมลงคลาน ทำให้ ปลอดภัย	70	34.5	104	51.2	24	11.8	3	1.5	2	1.0
5. ล้างหรืออาบน้ำ หลังใช้ยาทา กันยุงทำให้ปลอดภัย	67	33.0	103	50.7	25	12.3	5	2.5	3	1.5
6. ล้างมือและเท้าด้วยน้ำสบู่ หลังใช้น้ำยาล้างห้องน้ำทำให้ ปลอดภัย	61	30.0	103	50.7	27	13.3	5	2.5	7	3.4
7. ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะ ใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ทำให้ปลอดภัย	47	23.2	116	57.1	33	16.3	6	3.0	1	0.5
8. วางลูกเหม็นบนภาชนะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	40	19.7	97	47.8	48	23.6	15	7.4	3	1.5

ระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ มีค่าต่ำสุด 13 สูงสุด 32 ค่าเฉลี่ย 24.81 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 77.5 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.187 แสดงว่า ประชาชนมีการรับรู้ประโยชน์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการรับรู้ประโยชน์ ระดับมากร้อยละ 41.9 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 50.7 และระดับน้อย อีกร้อยละ 7.4 ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้

ระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	85	41.9
ปานกลาง	103	50.7
น้อย	15	7.4
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 13, สูงสุด = 32, ค่าเฉลี่ย = 24.81, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 77.53,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.187

4. การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้มาก ในเรื่อง

4.1 การใส่ถุงมือในการใช้ชอล์กขีดมดแมลงคลาน ทำให้ไม่ถนัด แต่ต้องทำเพราะป้องกันอันตราย	ร้อยละ 77.8
4.2 การใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยากันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้ยุ่งยาก แต่ทำให้ปลอดภัย	ร้อยละ 75.4

แต่มีประชาชนรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้น้อย ในเรื่อง

4.3 ยากู้กันยุงไม่สามารถดับเองได้	ร้อยละ 15.8
4.4 การสวมรองเท้ายางขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่น ไม่คล่องตัว ลำบาก	ร้อยละ 14.3
4.5 การสวมถุงมือยางในการล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่นเปลืองค่าใช้จ่าย	ร้อยละ 14.3
4.6 อ่านฉลากก่อนใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้เสียเวลา	ร้อยละ 13.3

4.7 การหาภาชนะมาวางลูกเหม็น ทำให้ยุ่งยาก ร้อยละ 11.3
 ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้อุปสรรค

การรับรู้อุปสรรค	เห็นด้วย อย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
1. ใช้ถุงมือในการใช้ชอล์กขีด มดแมลงคาน ทำให้ไม่ถนัด แต่จำเป็นต้องทำ เพราะช่วย ป้องกันอันตราย	46	22.7	112	55.2	31	15.3	11	5.4	3	1.5
2. การใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยากันยุง มด หรือ แมลงสาบ ทำให้ยุ่งยาก แต่ทำ ให้ปลอดภัย	51	25.1	102	50.2	30	14.8	18	8.9	2	1.0
3. ไม่ใช้ผ้าปิดปาก และจมูก ขณะฉีดยากันยุง มด หรือแมลง สาบ เพราะใช้เวลาฉีดไม่นาน	41	20.2	95	46.8	26	12.8	30	14.8	11	5.4
4. ยากันยุงไม่สามารถดับ เองได้	32	15.8	81	39.9	36	17.7	46	22.7	8	3.9
5. การสวมรองเท้ายางขณะ ล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่น	9	4.4	20	9.9	411	20.2	101	49.8	32	15.8
6. การสวมถุงมือยางในการ ล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่นเปื้อน	8	3.9	21	10.3	30	14.8	116	57.1	28	13.8
7. อ่านฉลากก่อนใช้ยาฉีดกัน ยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้ เสียเวลา	8	3.9	19	9.4	17	8.4	87	42.9	72	35.5
8. การหาภาชนะมาวางลูก เหม็น ทำให้ยุ่งยาก	5	2.5	18	8.9	27	13.3	121	59.6	32	15.8

ระดับการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ มีค่าต่ำสุด 7 สูงสุด 23 ค่าเฉลี่ย 15.81 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 49.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.597 แสดงว่า ประชาชนมีการรับรู้อุปสรรค โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการรับรู้อุปสรรค ระดับมากร้อยละ 0.0 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 11.8 และระดับน้อย อีกร้อยละ 88.2 ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้

ระดับการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	0	0.0
ปานกลาง	24	11.8
น้อย	179	88.2
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 7, สูงสุด = 23, ค่าเฉลี่ย = 15.81, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 49.41,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.597

5. ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม พบว่า ประชาชนมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ มีค่าต่ำสุด 61 สูงสุด 107 ค่าเฉลี่ย 80.81 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 3.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.811 แสดงว่า ประชาชนมีความเชื่อด้านสุขภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับความเชื่อด้านสุขภาพ ระดับมากร้อยละ 3.4 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 64.0 และระดับน้อย อีกร้อยละ 32.5 ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม

ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม	จำนวน	ร้อยละ
มาก	7	3.4
ปานกลาง	130	64.0
น้อย	66	32.5
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 61, สูงสุด = 107, ค่าเฉลี่ย = 80.81, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 63.13,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.811

การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

1. การป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ มีการป้องกันมากในเรื่องดังนี้

1.1 เลือกซื้อยาจุดกันยุงที่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	ร้อยละ 77.8
1.2 เลือกซื้อยาทากันยุงที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา	ร้อยละ 76.4
1.3 ใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ใช้ถูกวิธี	ร้อยละ 70.0

ดังในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้

ด้านการเลือกใช้	ทำทุกครั้ง		ทำเกือบทุกครั้ง		ทำเป็นบางครั้ง		ทำน้อยครั้ง		ไม่ทำเลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. เลือกซื้อยาจุดกันยุงที่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	106	52.2	52	25.6	28	13.8	15	7.4	2	1.0
2. เลือกซื้อยาทากันยุงที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา	111	54.7	44	21.7	30	14.8	15	7.4	3	1.5
3. ใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ใช้ถูกวิธี	97	47.8	45	22.2	40	19.7	17	8.4	4	2.0

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ มีค่าต่ำสุด 3 สูงสุด 12 ค่าเฉลี่ย 9.47 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 78.9 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.572 แสดงว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ ระดับมาก ร้อยละ 60.6 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 14.8 และระดับน้อย อีกร้อยละ 24.6 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	123	60.6
ปานกลาง	30	14.8
น้อย	50	24.6
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 3, สูงสุด = 12, ค่าเฉลี่ย = 9.47, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 78.92,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.572

2. การป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้าน

วิธีการใช้ มีการป้องกันมาก ในเรื่อง

2.1 ล้างมือทุกครั้งหลังจากการหยิบชอล์กขีดมดแมลงคลาน	ร้อยละ 83.3
2.2 อ่านฉลากน้ำยาล้างห้องน้ำก่อนใช้	ร้อยละ 78.3
2.3 ดับยาจุดกันยุงหลังเลิกใช้	ร้อยละ 77.8
2.4 ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำและสบู่ หลังใช้ยาทากันยุง	ร้อยละ 77.3
2.5 ไม่ทายากันยุงบริเวณรอบดวงตาและใบหน้า	ร้อยละ 73.9
2.6 ปิดประตู และหน้าต่าง ก่อนฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ	ร้อยละ 72.9
2.7 ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำตามปริมาณที่ฉลากกำหนด	ร้อยละ 72.4
2.8 ทำความสะอาดพื้น หลังฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ	ร้อยละ 71.9
2.9 ทายากันยุง เฉพาะที่ผิวหนังส่วนที่โผล่พ้นเสื้อผ้า	ร้อยละ 70.0

และมีการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้มีการป้องกันน้อย ในเรื่อง

2.10 ไม่ทาทากันยุงบริเวณที่มีบาดแผล
ดังในตารางที่ 16

ร้อยละ 68.6

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้

ด้านวิธีการใช้	ทำทุกครั้ง		ทำเกือบทุก ครั้ง		ทำเป็น บางครั้ง		ทำน้อย ครั้ง		ไม่ทำเลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. ล้างมือทุกครั้งหลังจากการ หยิบชอล์กขีดมดแมลงคลาน	125	61.6	44	21.7	19	9.4	11	5.4	4	2.0
2. อ่านฉลากน้ำยาล้างห้องน้ำ ก่อนใช้	114	56.2	45	22.2	33	16.3	6	3.0	5	2.5
3. ดับยาจุดกันยุงหลังเลิกใช้	112	55.2	46	22.7	24	11.8	15	7.4	6	3.0
4. ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ และสบู่ หลังใช้ทาทากันยุง	115	56.7	42	20.7	32	15.8	12	5.9	2	1.0
5. ไม่ทาทากันยุงบริเวณรอบ ดวงตาและใบหน้า	123	60.6	27	13.3	31	15.3	10	4.9	12	5.9
6. ปิดประตู และหน้าต่าง ก่อน ฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ	87	42.9	61	30.0	37	18.2	15	7.4	3	1.5
7. ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำตาม ปริมาณที่ฉลากกำหนด	87	42.9	60	29.6	33	16.3	17	8.4	6	3.0
8. ทำความสะอาดพื้น หลังฉีด ยากันยุง มด และแมลงสาบ	89	43.8	57	28.1	30	14.8	23	11.3	4	2.0
9. ทาทากันยุง เฉพาะที่ผิวหนัง ส่วนที่ไหล่พ้นเสื้อผ้า	99	48.8	43	16.3	33	16.3	20	9.9	8	3.9
10. หลังฉีดยากันยุง มด และ แมลงสาบ ต้องปิดห้องอบไว้ นาน	85	4.9	54	26.6	48	23.6	15	7.4	1	0.5
11. ไม่ทาทาทากันยุงบริเวณที่มี บาดแผล	105	51.7	34	16.7	27	13.3	10	4.9	27	13.3

ระดับการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ มีค่าต่ำสุด 15 สูงสุด 44 ค่าเฉลี่ย 34.24 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 77.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.380 แสดงว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการวิธีการใช้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการป้องกันอันตรายด้านการวิธีการใช้ ระดับมาก ร้อยละ 52.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 27.1 และระดับน้อย อีกร้อยละ 20.2 ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้

ระดับการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	107	52.7
ปานกลาง	55	27.1
น้อย	41	20.2
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 15, สูงสุด = 44, ค่าเฉลี่ย = 34.24, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 77.82,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.380

3. การป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บมีการป้องกันมาก ในเรื่อง

3.1 เก็บลูกเหม็นในภาชนะที่มิดชิด และพ้นมือเด็ก ร้อยละ 89.7

3.2 เก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง ห้ามถูกแสงแดด และห่างจากเด็ก ร้อยละ 84.4

อาหาร และสัตว์เลี้ยง

3.3 เก็บยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบในที่ร่ม ไม่โดนแสงแดด ร้อยละ 83.7

3.4 เก็บชอล์กขีดมด แมลงคลานในที่เย็น แห้ง และมีอากาศถ่ายเทอย่างดี ร้อยละ 80.8

3.5 เก็บน้ำยาล้างห้องน้ำในบริเวณที่แห้ง ไกลจากความร้อน ร้อยละ 76.8

ดังในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ

ด้านการจัดเก็บ	ทำทุกครั้ง		ทำเกือบทุก ครั้ง		ทำเป็น บางครั้ง		ทำน้อย ครั้ง		ไม่ทำ เลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. เก็บลูกเหม็นในภาชนะที่มิดชิด และพื้นมือเด็ก	140	69.0	42	20.7	11	5.4	6	3.0	4	2.0
2. เก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง อย่าให้ถูกแสงแดดและให้ห่างจาก เด็ก อาหาร และสัตว์เลี้ยง	138	68.0	33	16.3	23	11.3	5	2.5	4	2.0
3. เก็บยาฉีดกันยุง มด และ แมลงสาบในที่ร่มไม่โดนแสงแดด	136	67.0	34	16.7	26	12.8	2	1.0	5	2.5
4. เก็บชอล์กขีดมด แมลงคลาน ในที่เย็นและแห้งและมีอากาศ ถ่ายเท	115	56.7	49	24.1	28	13.8	8	3.9	3	1.5
5. เก็บน้ำยาล้างห้องน้ำในบริเวณ ที่แห้ง ไกลจากความร้อน	107	52.7	49	24.1	28	13.8	15	7.4	4	2.0

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ มีค่าต่ำสุด 4 สูงสุด 20 ค่าเฉลี่ย 16.91 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 84.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.541 แสดงว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ ระดับมากร้อยละ 65.5 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 20.7 และระดับน้อย อีกร้อยละ 13.8 ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	133	65.5
ปานกลาง	42	20.7
น้อย	28	13.8
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 4, สูงสุด = 20, ค่าเฉลี่ย = 16.91, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 84.55,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.541

4. การป้องกันอันตรายด้านการกำจัด พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด มีการป้องกันมาก ในเรื่อง

4.1 ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำหมด ต้องทิ้งหรือทำลายไม่นำกลับมาใช้อีก	ร้อยละ 82.3
4.2 กัดหัวฉีดยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ	ร้อยละ 79.3
ให้ก๊าซที่อยู่ในกระป๋องออกมาจนหมดก่อนทิ้ง	
4.3 ทิ้งยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ ไกลจากแหล่งน้ำ	ร้อยละ 75.9
4.4 ไม่ทิ้งน้ำยาล้างห้องน้ำที่เหลืออยู่ ลงสู่แหล่งน้ำ	ร้อยละ 74.9
4.5 ทิ้งสารเคมีอันตรายในครัวเรือน แยกออกจากขยะทั่วไป	ร้อยละ 74.4

ดังในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด

ด้านการกำจัด	ทำทุกครั้ง		ทำเกือบทุก ครั้ง		ทำเป็น บางครั้ง		ทำน้อย ครั้ง		ไม่ทำ เลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำหมด ต้องทิ้งหรือทำลายภาชนะ บรรจุไม่นำกลับมาใช้อีก	122	60.1	45	22.2	13	6.4	10	4.9	13	6.4
2. กัดหัวฉีดยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ ให้ก๊าซที่อยู่ใน กระป๋องออกมาจนหมด ก่อนทิ้ง	107	52.7	54	26.6	31	15.3	5	2.5	6	3.0
3. ทิ้งยาฉีดกันยุง มด และ แมลงสาบ ไกลจากแหล่งน้ำ	115	56.7	39	19.2	25	12.3	17	8.4	7	3.4
4. ไม่ทิ้งน้ำยาล้างห้องน้ำที่ เหลืออยู่ ลงสู่แหล่งน้ำ	113	55.7	39	19.2	27	13.3	4	2.0	20	9.9
5. ทิ้งสารเคมีอันตรายใน ครัวเรือน แยกออกจาก ขยะทั่วไป	107	52.7	44	21.7	35	17.2	8	3.9	9	4.4

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด มีค่าต่ำสุด 2 สูงสุด 20 ค่าเฉลี่ย 15.89 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 79.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.096 ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ ระดับมากร้อยละ 53.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 26.6 และระดับน้อย อีกร้อยละ 19.7 ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด

ระดับการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	133	65.5
ปานกลาง	42	20.7
น้อย	28	13.8
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 2, สูงสุด = 20, ค่าเฉลี่ย = 15.89, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 79.45,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.096

5. การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย พบว่า ประชาชนมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีการป้องกันมาก ในเรื่องดังนี้

5.1 ใช้ขาตั้งและสิ่งรองที่ทำด้วยโลหะ ในการจุดยาแก๊ส	ร้อยละ 82.8
5.2 ใช้ภาชนะรองในการวางลูกเหม็น	ร้อยละ 81.8
5.3 ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยาแก๊ส มด และแมลงสาบ	ร้อยละ 77.8
5.4 ใช้ถุงมือจับชอล์กขีดมดแมลงคลาน	ร้อยละ 70.8

ดังในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนร้อยละของประชาชนในการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด

ด้านการกำจัด	ทำทุกครั้ง		ทำเกือบทุกครั้ง		ทำเป็นบางครั้ง		ทำน้อยครั้ง		ไม่ทำเลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. ใช้ขาตั้งและสิ่งรองที่ทำด้วยโลหะ ในการจุดยาแก๊ส	123	60.6	45	22.2	22	10.8	10	4.9	3	1.5
2. ใช้ภาชนะรองในการวางลูกเหม็น	108	53.2	58	28.6	22	10.8	11	5.4	4	2.0
3. ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยาแก๊ส มด และแมลงสาบ	115	56.7	43	21.2	29	14.3	7	3.4	9	4.4

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านการกำจัด	ทำทุก ครั้ง		ทำเกือบทุก ครั้ง		ทำเป็น บางครั้ง		ทำน้อย ครั้ง		ไม่ทำเลย	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
4. ใช้ถุงมือจับชอล์กขีดมด แมลงคลาน	86	42.4	56	27.6	41	20.2	14	6.9	6	3.0
5. สวมรองเท้าพลาสติก ขณะ ล้างห้องน้ำ	99	48.8	34	16.7	32	15.8	16	7.9	22	10.8
6. ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะล้างห้องน้ำ	82	40.4	48	23.6	35	17.2	16	7.9	22	10.8

ระดับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย พบว่า ประชาชนมีระดับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีค่าต่ำสุด 6 สูงสุด 24 ค่าเฉลี่ย 18.42 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 76.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.683 แสดงว่า ประชาชนมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ระดับมากร้อยละ 46.8 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 31.0 และระดับน้อย อีกร้อยละ 22.0 ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย

ระดับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย	จำนวน	ร้อยละ
มาก	95	46.8
ปานกลาง	63	31.0
น้อย	45	22.0
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 6, สูงสุด = 24, ค่าเฉลี่ย = 18.42, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 76.75,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.683

6. ระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม มีค่าต่ำสุด 59 สูงสุด 120 ค่าเฉลี่ย 94.93 ร้อยละของค่าเฉลี่ย 78.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.205 แสดงว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายโดยรวม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการกระจายจำนวนประชาชนตามระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม ระดับมากร้อยละ 56.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 34.5 และระดับน้อย อีกร้อยละ 13.8 ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการป้องกันอันตรายโดยรวม

ระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม	จำนวน	ร้อยละ
มาก	105	56.7
ปานกลาง	70	34.5
น้อย	28	13.8
รวม	203	100.0

หมายเหตุ

ต่ำสุด = 59, สูงสุด = 120, ค่าเฉลี่ย = 94.93, ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 78.43,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 17.205

ความสัมพันธ์ระหว่างเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ ที่เป็นการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค และความเชื่อด้านสุขภาพ ที่มีต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ และความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการรับรู้ความรุนแรง และการรับรู้อุปสรรค โดยการรับรู้โอกาสเสี่ยง และความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.283 และ 0.362 และการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.495 ดังในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันอันตราย
จากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน

ความเชื่อด้านสุขภาพ	การป้องกันอันตราย
การรับรู้โอกาสเสี่ยง	.283**
การรับรู้ความรุนแรง	.104
การรับรู้ประโยชน์	.495*
การรับรู้อุปสรรค	-.147
ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม	.362**

2. ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตราย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค กับการป้องกันอันตรายมีความสัมพันธ์กัน จึงหาผลของการทำนายการป้องกันอันตราย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพมีผลทำนายการป้องกันอันตรายได้ร้อยละ 12.7 ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตราย

ความเชื่อด้านสุขภาพ	B	Std.Error	Beta	t	p
ค่าคงที่	37.727	10.455		3.609	.000
ความเชื่อด้านสุขภาพ	.707	.128	.365	5.504	.000

หมายเหตุ $R^2 = .362^a$, $R^2 \text{ Adj} = .127$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารเคมีในครัวเรือน ส่วนมากเป็นสารสังเคราะห์ ใช้ในการกำจัดแมลง และทำความสะอาด หากใช้ไม่ถูกวิธี ใช้อย่างไม่ระมัดระวัง จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ จึงควรเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน เป็นการศึกษาการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชนในอำเภอโคกเจริญ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพในการป้องกันอันตราย การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน และศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี เป็นการศึกษาเชิงเชิงพรรณนา ในรูปแบบของการศึกษาเชิงสัมพัทธ์ภาพ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชน ที่เป็นตัวแทนของหลังคาเรือน ครัวเรือนละ 1 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น มีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ อายุ 15-60 ปี มีสติสัมปชัญญะดี อ่านออกเขียนได้ และเป็นตัวแทนผู้ใช้สารเคมีในครัวเรือน ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ด้วยสูตรของ Daniel (1995, p. 180) จำนวน 203 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด และปิดสลับกัน จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ มีลักษณะคำถามแบบประมาณค่าในทางบวกและลบ 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตราย ลักษณะคำถามแบบประมาณค่า ระดับ จำนวน 30 ข้อ สร้างขึ้นโดยผู้ศึกษาเอง ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน นำผลการให้คะแนนแต่ละข้อไปหาดัชนีความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ IOC และปรับปรุงแก้ไขตามนำไปทดลองใช้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำผล มาตรวจหาความเที่ยงตรง พบว่า ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีค่าความเที่ยง 0.758 ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีค่าความเที่ยง 0.913 ซึ่งเครื่องมือมีความเที่ยงตรง

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 9-31 พฤษภาคม 2559 เข้าไปเก็บข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามของประชาชน ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามให้ประชาชนทุกคนด้วยตนเอง และรอเก็บแบบสอบถามตาม วัน เวลาที่นัดหมายกับประชาชนไว้ ตรวจสอบความ

ครบถ้วนถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับด้วยตนเอง นำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติต่อไปนี้ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาจำนวนและร้อยละ หาค่าต่ำสุดและสูงสุด ค่าเฉลี่ย ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระโดยใช้ One-way ANOVA และ Independent T-test หาคความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอย

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป จำนวนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 63.1 มีจำนวนมากกว่าผู้ชาย ร้อยละ 36.9 ร้อยละ 30 มีอายุเฉลี่ย 40.77 ปี อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 60 ปี อายุ 40-49 ปี รองลงมา 30 - 39 ปี ร้อยละ 26.6 40 - 49 ปี ร้อยละ 30.0 และ 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 25.6 ส่วนใหญ่จบการศึกษา ประถมศึกษาร้อยละ 44.8 รองลงมาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ร้อยละ 39.9 และตั้งแต่ประกาศนียบัตรชั้นสูงขึ้นไป ร้อยละ 15.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3-4 คน ร้อยละ 44.3 รองลงตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ร้อยละ 39.9 และจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 17.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรร้อยละ 64 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ ลูกจ้าง และนักเรียน ร้อยละ 36 ส่วนการใช้สสารเคมีในครัวเรือน ประชาชนใช้สสารเคมีในครัวเรือนร้อยละ 75.4

2. ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อการใช้สสารเคมีในครัวเรือน

2.1 การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงมาก ในเรื่อง จืดยากันยุง มด และแมลงสาบ ใกล้เคียงที่ ได้รับอันตราย ร้อยละ 88.2 ถ้าไม่ใช้ภาชนะรองขณะ จืดยากันยุง จะทำให้เกิดไฟไหม้ ร้อยละ 84.7 ไม่ล้างมือหลังจับลูกเหม็นก่อนทานอาหารจะได้ อันตรายทางปาก ร้อยละ 81.3 แต่ยังมีประชาชนที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงน้อย ในเรื่อง ยาทากันยุงไม่ ใช้กับหญิงตั้งครรภ์ได้ ร้อยละ 13.8 น้ำยาล้างห้องน้ำไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะทางผิวหนัง ร้อยละ 1.0 ยาจืดกันยุง มด และแมลงสาบไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะการหายใจ ร้อยละ 0.5 และเมื่อแยก ระดับในการรับรู้โอกาสเสี่ยง พบว่า ประชาชนมีการรับรู้โอกาสเสี่ยง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.5 รองลงมา ระดับน้อย ร้อยละ 25.1 และระดับมาก ร้อยละ 8.4

2.2 การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนรับรู้ความรุนแรงใน อันตรายจากการใช้น้อย ลูกเหม็นเป็นอันตราย ทำให้เลือดออกในปัสสาวะ และเสียชีวิตได้ ร้อยละ 19.7 และเมื่อแยก ระดับการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ ร้อยละ 44.8 รองลงมา ระดับการรับรู้ ร้อยละ 44.5 และ ระดับมาก ร้อยละ 6.9

2.3 การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า พบว่า ประชาชนการ รับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้มาก มีในเรื่อง ดับไฟทุกครั้ง หลังเลิกใช้ยาจืดกันยุง

ลดอันตรายจากการเกิดไฟไหม้ ร้อยละ 89.7 สวมถุงมือ และรองเท้ายาง ขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 86.7 อ่านฉลากก่อนใช้น้ำยาล้างห้องน้ำทุกครั้งทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 86.2 ล้างมือทุกครั้งหลังใช้ชอล์กขีดมดแมลงคลาน ร้อยละ 85.7 ล้างทำความสะอาด หรืออาบน้ำหลังใช้ยาทาแก้นุงทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 83.7 ล้างมือและเท้าด้วยน้ำสบู่ หลังใช้น้ำยาล้างห้องน้ำทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 80.8 ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 80.3 และเมื่อแยกระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 รองลงมา ระดับมาก ร้อยละ 41.9 ในและระดับน้อย ร้อยละ 7.4

2.4 การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนรับรู้

อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้มาก การใส่ถุงมือในการใช้ชอล์กขีดมดแมลงคลาน ทำให้ไม่ถนัด แต่ต้องทำเพราะป้องกันอันตราย ร้อยละ 77.8 การใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยากันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้ยุ่งยาก แต่ทำให้ปลอดภัย ร้อยละ 75.4 แต่มีประชาชนรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้น้อย ในเรื่อง ยาจุดกันยุงไม่สามารถดับเองได้ ร้อยละ 15.8 การสวมรองเท้ายางขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่น ไม่คล่องตัว ลำบาก ร้อยละ 14.3 การสวมถุงมือขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่นเปลืองค่าใช้จ่าย ร้อยละ 14.3 อ่านฉลากก่อนใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้เสียเวลา ร้อยละ 13.3 การหาภาชนะมาวางลูกเหม็น ทำให้ยุ่งยาก ร้อยละ 11.3 และเมื่อแยกระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ ระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 รองลงมา ระดับมาก ร้อยละ 41.9 และระดับน้อย ร้อยละ 7.4

2.5 ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม พบว่า ประชาชนมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ

โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.0 รองลงมา ร้อยละ 32.5 และระดับมาก ร้อยละ 3.4

3. การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

3.1 การป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้าน

การเลือกใช้ มีการป้องกันมากในเรื่อง เลือกรับซื้อยาจุดกันยุงที่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ร้อยละ 77.8 เลือกรับซื้อยาทาแก้นุงที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา ร้อยละ 76.4 ใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ใช้ถูกวิธี ร้อยละ 70.0 3 และเมื่อแยกระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการใช้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 52.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.1 และระดับน้อย ร้อยละ 20.2

3.2 การป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้าน

วิธีการใช้ มีการป้องกันมาก ในเรื่อง ล้างมือทุกครั้งหลังจากการหยิบชอล์กขีดมดแมลงคลาน

ร้อยละ 83.3 อ่านฉลากน้ำยาล้างห้องน้ำก่อนใช้ ร้อยละ 78.3 ดับยาจุดกันยุงหลังเลิกใช้ ร้อยละ 77.8 ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำและสบู่ หลังใช้ยาทากันยุง ร้อยละ 77.3 ไม่ทายากันยุงบริเวณรอบดวงตา และใบหน้า ร้อยละ 73.9 ปิดประตู และหน้าต่าง ก่อนนึดยากันยุง มด และแมลงสาบ ร้อยละ 72.9 ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำตามปริมาณที่ฉลากกำหนด ร้อยละ 72.4 ทำความสะอาดพื้น หลังนึดยากันยุง มด และแมลงสาบ ร้อยละ 71.9 ทายากันยุง เฉพาะที่ผิวหนังส่วนที่โผล่พ้นเสื้อผ้า ร้อยละ 70.0 และเมื่อแยกระดับการป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการวิธีการใช้ อยู่ในระดับระดับมากร้อยละ 52.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 27.1 และระดับน้อย อีกร้อยละ 20.2

3.3 การป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ มีการป้องกันมาก ในเรื่อง เก็บลูกเหม็นในภาชนะที่มิดชิด และพื้นมือเด็ก ร้อยละ 89.7 เก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง ห้ามถูกแสงแดด และห่างจากเด็ก อาหาร และสัตว์เลี้ยง ร้อยละ 84.4 เก็บยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบในที่ร่มไม่โดนแสงแดด ร้อยละ 83.7 เก็บชอล์กขีตมด แมลงคลานในที่เย็น แห้ง และมีอากาศถ่ายเทอย่างดี ร้อยละ 80.8 เก็บน้ำยาล้างห้องน้ำในบริเวณที่ห่างไกลจากความร้อน ร้อยละ 76.8 และเมื่อแยกระดับการป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากร้อยละ 65.5 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 20.7 และระดับน้อย อีกร้อยละ 13.8

3.4 การป้องกันอันตรายด้านการกำจัด พบว่า ประชาชนมีการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด มีการป้องกันมาก ในเรื่อง ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำหมด ต้องทิ้งหรือทำลายไม่นำกลับมาใช้อีก ร้อยละ 82.3 กัดหัวยาคิดกันยุง มด และแมลงสาบ ให้ก๊าซที่อยู่ในกระป๋องออกมาจนหมดก่อนทิ้ง ร้อยละ 79.3 ทิ้งยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ ไกลจากแหล่งน้ำ ร้อยละ 75.9 ไม่ทิ้งน้ำยาล้างห้องน้ำที่เหลืออยู่ ลงสู่แหล่งน้ำ ร้อยละ 74.9 ทิ้งสารเคมีอันตรายในครัวเรือน แยกออกจากขยะทั่วไป ร้อยละ 74.4 และเมื่อแยกระดับการป้องกันอันตรายด้านการกำจัด พบว่า โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากร้อยละ 53.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 26.6 และระดับน้อย อีกร้อยละ 19.7

3.5 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย พบว่า ประชาชนมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีการป้องกันมาก ในเรื่อง ใช้ชาตังและสิ่งรองที่ทำด้วยโลหะ ในการจุดยากันยุง ร้อยละ 82.8 ใช้ภาชนะรองในการวางลูกเหม็น ร้อยละ 81.8 ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะนึดยากันยุง มด และแมลงสาบ ร้อยละ 77.8 ใช้ถุงมือจับชอล์กขีตมดแมลงคลาน ร้อยละ 70.8 4 และเมื่อแยกระดับในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย พบว่า มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 46.8 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 31.0 และระดับน้อย อีกร้อยละ 22.0

3.6 ระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม เมื่อแยกระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม พบว่า มีระดับการป้องกันอันตรายโดยรวมอยู่

ใน ระดับมากร้อยละ 56.7 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 34.5 และระดับน้อย อีกร้อยละ 13.8

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพที่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ ที่เป็นการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค และความเชื่อด้านสุขภาพ ที่มีต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ และความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการรับรู้ความรุนแรง และการรับรู้อุปสรรค โดยการการรับรู้โอกาสเสี่ยง และความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.283 และ 0.362 และการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.495

4.2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตราย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค กับการป้องกันอันตรายมีความสัมพันธ์กัน จึงหาผลของการทำนายการป้องกันอันตราย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพมีผลทำนายการป้องกันอันตรายได้ร้อยละ 12.7

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ที่รับผิดชอบในการใช้สารเคมีจำนวนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 63.1 มีอายุมากที่สุดช่วง 40-49 ปี ร้อยละ 30 จบการศึกษาสูงสุดเพียงชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 44.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 44.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 64.0 และมีการใช้สารเคมีในครัวเรือน ร้อยละ 75.4 เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ การป้องกันอันตราย พบว่าไม่แตกต่างกัน

2. ความเชื่อด้านสุขภาพ เมื่อแยกรายด้าน พบว่า

2.1 การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้สารเคมี ประชาชนมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้สารเคมี อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่ทราบว่าสารเคมีในครัวเรือน ก่อให้เกิดอันตราย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ และอาจทำให้ประชาชนมีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับการเจ็บป่วยได้ อาจเนื่องจากประชาชนไม่มีประสบการณ์เกิดโรค หรืออุบัติเหตุจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกฤตธีรา เครื่องนันทา (2548) ที่พบว่า

ร้อยละ 67.6 มีความเชื่อด้านสุขภาพด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของกรรเกิดอาการผิดปกติในระบบทางเดินหายใจในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนควรได้รับการส่งเสริมการรับรู้โอกาสเสี่ยงในเรื่อง ยาทากันยุงไม่ใช้กับหญิงตั้งครรภ์ได้ น้ำยาล้างห้องน้ำไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะทางผิวหนัง และยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบไม่เป็นอันตรายแต่เฉพาะการหายใจ

2.2 การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 44.8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่ทราบถึง ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ว่า สารเคมีในครัวเรือนทำให้เจ็บป่วย มีผลทำให้มีอาการไม่พึงประสงค์ เวียน หรือปวดศีรษะ อ่อนเพลีย แน่นหน้าอกหายใจลำบาก ชัก หรือหัวใจหยุดเต้น อาจเป็นเพราะ ประชาชนยังไม่เห็นถึงผลกระทบหากเกิดการเจ็บป่วยทางกาย ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง และครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพการทำงานของอวัยวะในร่างกาย และอาจเป็นเหตุทำให้เสียชีวิตได้ เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนควรได้รับการส่งเสริมความรู้ในเรื่อง ลูกเหม็นเป็นอันตราย ทำให้เลือดออกในปัสสาวะ และเสียชีวิตได้

2.3 การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนอาจไม่ทราบถึง การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน เพื่อไม่ให้ตนเองได้รับสารเคมีในครัวเรือน ไม่ทราบว่าผลของป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนมีประโยชน์ ต่อสุขภาพตนเอง ว่าสามารถป้องกันอันตราย และการเจ็บป่วยได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกฤตธีรา เครื่องันตา (2548) ที่พบว่า ร้อยละ 62.2 มีความเชื่อด้านสุขภาพด้านการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าในระดับปานกลาง

2.4 การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่มีความเข้าใจว่าสิ่งที่ขัดขวาง จะก่อนก่อให้เกิดอันตราย และส่งผลถึงการป้องกันอันตรายจากการใช้ในครัวเรือน เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้อุปสรรคน้อย ในเรื่อง ยาจุดกันยุงไม่สามารถดับเองได้ การสวมรองเท้ายาง ขณะล้างห้องน้ำ ทำให้ลื่น ไม่คล่องตัว ลำบาก การสวมถุงมือยางในการล้างห้องน้ำ ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย อ่านฉลากก่อนใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้เสียเวลา การหาภาชนะมาวางลูกเหม็น ทำให้ยุ่งยาก พบว่า เกี่ยวข้องกับ เวลา และค่าใช้จ่าย ควรส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนได้ทราบ

ผลการศึกษาคั้งนี้ สรุปได้ว่าประชาชนมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.0 อาจเนื่องมาจากประชาชน ไม่เคยได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน จึงทำให้มีการรับรู้ที่ตนเองไม่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนมากนัก และอาจไม่เห็นถึงความรุนแรง และก่อให้เกิดอันตราย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ที่ส่งผลถึงร่างกาย มีผลทำให้มีอาการไม่พึงประสงค์ เกิดการเจ็บป่วย และอาจส่งผลถึงชีวิตได้ อาจส่งผลทำให้มีการ

รับรู้ประโยชน์ไม่มาก อาจเป็นเพราะประชาชนไม่ทราบถึงรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ว่าเป็นผลต่อสุขภาพ ว่าสามารถป้องกันอันตราย และการเจ็บป่วยได้ จึงส่งผลทำให้การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

3. การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีระดับการป้องกันอันตรายด้านการเลือกใช้ อยู่ในระดับมากร้อยละ 52.7 การป้องกันอันตรายด้านวิธีการใช้ ในระดับมากร้อยละ 52.7 การป้องกันอันตรายด้านการจัดเก็บ อยู่ในระดับมากร้อยละ 65.5 การป้องกันอันตรายด้านการกำจัด อยู่ในระดับมากร้อยละ 53.7 การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีระดับในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย อยู่ในระดับมากร้อยละ 46.8 ส่งผลทำให้มีระดับการป้องกันอันตรายโดยรวม อยู่ในระดับมากร้อยละ 56.7 กล่าวคือแนวทางในการป้องกันนั้น ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีการป้องกันอันตรายในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก แต่ประชาชนก็ยังคงใช้สารเคมีในครัวเรือนอยู่ จึงควรส่งเสริมประชาชนให้ความรู้ การปฏิบัติที่ถูกต้องกับประชาชน เพื่อช่วยให้ประชาชนมีการรับรู้ในด้านต่าง ๆ ดีขึ้น

4. ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ และความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง ไม่สอดคล้องกับ ดวงตา เทียนกล้า (2550) ได้ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายของพนักงาน โรงงานผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง ไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอันตราย การรับรู้ประโยชน์ สอดคล้องกับ ดวงตา เทียนกล้า (2550) ได้ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายของพนักงาน โรงงานผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่า จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การใช้ประโยชน์จากข้อมูลความปลอดภัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตราย และความเชื่อด้านสุขภาพ สอดคล้องกับ ศิริขวัญ ศรีสมศักดิ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของพนักงาน โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานในเชิงบวก แต่ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความรุนแรง และการรับรู้อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้ การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้ การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้ อยู่ในระดับน้อย ฉะนั้นควรจัดกิจกรรมอบรม เพิ่มทักษะแนวทางในการใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีในครัวเรือน บอกถึงโทษ และอันตรายจากสารเคมีที่เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ว่ามีอันตรายอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี ส่งผลให้ประชาชนมีความปลอดภัยจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับกลาง โคนมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง และน้อย จึงเห็นควรว่าควรศึกษาโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เพื่อส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อการป้องกันอันตรายของประชาชน

บรรณานุกรม

- กฤตธีรา เครื่องนันทา. (2548). *ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- กานดา ว่องไวลิจิต. (2538). *วารสารฉลาดซื้อ. สื่อเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากโฆษณา.*
- งามนิษฐ์ ราชกิจ. (2540). *ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงราย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- จรรยา สุวรรณทัต. (2543). *ความหมายแหล่งที่มา และประเภทของความเชื่อ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.*
- ฉวีวรรณ จิตยพันธุกุล. (2545). *ยาจุดกันยุง สเปรย์กันยุง ยาทากันยุง. สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.*
- ฉวีวรรณ จิตยพันธุกุล. (2553). *ยาจุดกันยุง (MOSQUITO COIL). สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.*
- ชนกพรหม สุคนธ์พันธุ์. (2555). *สารเคมีในชีวิตประจำวัน. คณะเภสัชศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ชัยวุฒิ ศรีสุโข. (2559). *สุขภาพและอนามัย. ชีวิต, 18(428).*
- ชัยบุษ ชาติตินิติกุล. (2542). *คู่มือการฝึกอบรม : ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการใช้สารเคมีในการทำงาน. กรุงเทพฯ: โปรรายน์มีเดีย.*
- โชติมา วิไลวัลย์. (2549). *ลูกเหม็น (Mothball), ข้อมูลผลิตภัณฑ์. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.*
- โชติมา วิไลวัลย์. (2557). *ใช้สเปรย์กำจัดแมลงอย่างระวัง. ข้อมูลผลิตภัณฑ์: กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย. ไขปัญหา ผู้บริโภค โดย สคบ. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สำนักข่าวเดลินิวส์ ฉบับวันเสาร์ที่ 4 ตุลาคม 2557.*
- โชติมา วิไลวัลย์. (2549). *ผลิตภัณฑ์ไล่ยุง (Insect Repellents). ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. เข้าถึงได้จาก <http://www.fda.moph.go.th/insect%20repellent.pdf>*
- ดวงตา เทียนกล้า. (2550). *ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายของพนักงาน โรงงานผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย. ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม. คณะแพทยศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- ดวงใจ ดวงทิพย์. (2543). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีอันตรายในครัวเรือนของประชาชนตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นฤมล โกมลเสวิน. (2543). *การเลือกซื้อเลือกใช้และเก็บวัตถุอันตรายให้ปลอดภัย*, คณะกรรมการอาหารและยา, สำนักงาน. คู่มือการบริโภคอย่างปลอดภัย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์ จำกัด.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ปิติ มงคลกลางกูร. (2555). *คำแนะนำการใช้สเปรย์ฉีดยุงกระป๋อง, ความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชน*. กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค.
- ปริญญ์ สายสุพรรณ. (2555). *รู้เท่าทันอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในบ้าน*. จดหมายข่าวผลิใบก้าวหน้าใหม่การวิจัยและพัฒนาการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร.
- ปวีณา เรือนประเสริฐ. (2545). *การรับรู้อันตรายของสารเคมี และพฤติกรรมความปลอดภัยของครอบครัว ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง*. คณะพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). *การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพมหานคร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2536). *พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- พัชรินทร์ กาญจนจิตติวัฒน์, (2545). *สารเคมีมาตรฐานความปลอดภัย. อินดัสเทรียล เทคโนโลยี รีวิว (Industrial technology review), 8(98)*.
- พิชัย โตวิวิชญ์. (2543). *สารเคมีมาตรฐานความปลอดภัย. คู่มือสารเคมีกับความปลอดภัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ ชัยศิริประเสริฐ และปริศนา สิริอาษา. (2545). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้สารเคมี. จดหมายเหตุทางแพทย์ แพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย, 87(2)*.
- พัฒนา มุลพฤกษ์. (2541). *อนามัยสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็ม.เอส.แอล.พรินติ้ง.

- รัฐติยา คุณจักร. (2540). *ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางการสาธารณสุข หลากและแนวทางการเลือกซื้อ*. เอกสารวิชาการกองควบคุมวัตถุพิษ. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- รัฐติยา คุณจักร. (2541). *การจัดซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย*. เอกสารวิชาการกองควบคุมวัตถุพิษ. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- รัฐติยา คุณจักร. (2542). *การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่*. กองควบคุมวัตถุพิษ. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- วิจิตรา กลิ่นหอม. (2556). *ถูกเหม็นกับสาร Naphthalene*. กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม. ศูนย์รักษาพิษสารเคมีอันตรายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; โรงพยาบาลระยอง.
- วิทยา ชาติบัญชาชัย. (2553). *การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย*. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน. กัณฑ์พิบัติสารเคมี. นนทบุรี: อัลทิเมท พรินติ้ง.
- วีระชัย นลวชัย. (2557). *ใช้สเปรย์กำจัดแมลงอย่างระวัง*. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. *วารสารอาหารและยา*.
- วงศกร ตระกูลหิรัญผดุง. (2549). *ซอด้ก้ขีดกำจัดแมลงกลาน*. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข.
- ศิริขวัญ ศรีสมศักดิ์. (2557) *ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของพนักงานโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ จังหวัดระยอง*. คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพร สมบูรณ์. (2552) *ผลของการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก*. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย ปรีชาทวีกิจ. (2540). *การควบคุมกำกับดูแลและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ในการฆ่าเชื้อโรค ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง เครื่องสุขภัณฑ์ และวัสดุอื่น ๆ*. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- สุชาติา ชินะจิตร. (2549). *พิษภัยใกล้ตัว, น้ำยาล้างห้องน้ำ (1)*. ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. สันเมื่อ 5 มีนาคม 2559, จาก <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=1&ID=93>
- สุรินทร์ อยู่ยง. (2557). *อันตรายจากสารเคมีใกล้ตัว*. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

แสงโสม สิริพานิช. (2557). พิษจากสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช (*Pesticide poisoning*).

สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค, รายงานเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2557

หรรษา ไชยวานิช. (2530). ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นพิษ ตอนที่ 3. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข.

หัทธยา กองจันทิก. (2541). คณะกรรมการอาหารและยา, สำนักงาน. การจัดซื้อและจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย, คู่มือแนะนำการจัดซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

อุษาวดี ถาวรระ. (2555). ความรู้เกี่ยวกับสารทากป้องกันยุง. กลุ่มกัญญาวิทยาทางการแพทย์
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข.

Becker, M. H., & Maiman, L. A. (1975). *The health belief model: Origins and correlation in
psychological theory. Health Education Mono graph.*

Daniel, W. W. (1995). *Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences*. New York:
Wiley & Sons.

Kasl, S. A. & Cobb, S. (1966). Health behavior, illness behavior and sick role behavior.
Archives Environmental Health, 12, 246-266.

Glanz, K., Lewis, E. M., & Rimer, B. K. (1997). *Health Behavior and Health Education:
Theory, Research, and Practice*. San Francisco: Jossey-Boss

Janz, N. K. & Becker, M. H. (1984). *The Health Belief Model: A Decade Later. Health Education
Quarterly, 11*(1), 973-975.

Kurt Lewin. (1935). *A dynamic theory of personality : selected papers*. New York: McGraw-Hill.

Rokeach, M. (1970). *Belief, attitude and value: A theory of organization and change*
Sanfrancisco: Josey-Ban.

Rosenstock, I. M. (1974). *The health belief model and preventive health behavior*. In M. H.
Becker (Ed). *The health belief model and personal behavior* (pp. 27-59).

New Jersey: Charles B. Slack.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน ของประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นของ น.ส.จिरารักษ์ ดิษบรรจง ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข
กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งจะต้อง
ทำงานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และได้ทำงานวิจัยเรื่อง ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการ
ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความ
เชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของประชาชน หรือไม่
โดยมีประชาชนในอำเภอโคกเจริญ เป็นกลุ่มตัวอย่าง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ แบบสอบถามนี้ แบ่ง
ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ จำนวน 32 ข้อ

ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตราย จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบคุณประชาชนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา
ณ โอกาสนี้

จिरารักษ์ ดิษบรรจง

นิสิตปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตร์
คณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถาม

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน
ของประชาชน ในอำเภอโคกเจริณู จังหวัดลพบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. ท่านอายุ.....ปี
3. ท่านจบการศึกษาสูงสุดชั้นใด
  1. ประถมศึกษา
  2. มัธยมศึกษาตอนต้น
  3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ เทียบเท่า
  4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ เทียบเท่า
  - 5.ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า
  6. อื่น ๆ .....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ..... คน
5. อาชีพ
  1. เกษตรกร
  2. รับจ้าง
  3. ค้าขาย
  4. รับราชการ
  5. ลูกจ้างหน่วยงาน.....
  6. นักเรียนนักศึกษา

6. การใช้สารเคมีในครัวเรือน

สารเคมีในครัวเรือน	ใช้ประจำ	ใช้บ้าง	ไม่ใช่
6.1 ผลิตภัณฑ์ป้องกันและกำจัดแมลงต่าง ๆ ได้แก่			
6.1.1 ยาฉีดกันยุง มด แมลงสาบ	☐	☐	☐
6.1.2. ยาจุดกันยุง	☐	☐	☐
6.1.3. ซออล์กซิคมด แมลงคลาน	☐	☐	☐
6.2 ผลิตภัณฑ์ทากันยุง ได้แก่ ยาทากันยุง	☐	☐	☐
6.3 ผลิตภัณฑ์ดับกลิ่น/ไล่แมลง ได้แก่ ลูกเหม็น	☐	☐	☐
6.4 ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง และเครื่องสุขภัณฑ์ และวัสดุอื่น ๆ ได้แก่ น้ำยาล้างห้องน้ำ	☐	☐	☐

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน
คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ เลือกคำตอบตามความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นข้อละ 1 ตัวเลือก

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	หากท่านฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ ใกล้บริเวณที่ตั้งอาหาร อาจทำให้ท่านมีโอกาสเสี่ยง ที่ได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย					
2.	ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ มีโอกาสเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายเฉพาะทางการหายใจเท่านั้น					
3.	หากท่านไม่ใช้ภาชนะรอง ขณะจุดยากันยุงทำให้มีโอกาสรุนแรงต่อการเกิดอุบัติเหตุไฟไหม้					
4.	ยาทากันยุงสามารถใช้ได้กับเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด					

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
5.	ยาทาฟันยุงสามารถใช้ได้กับหญิง ตั้งครรภ์					
6.	ยาทาฟันยุงมีโอกาเสี่ยงกับผู้ใช้ที่มี บาดแผลมากกว่าผู้ที่ไม่มีบาดแผล					
8.	น้ำยาล้างห้องน้ำมีโอกาเสี่ยงที่ทำให้ เกิดอันตราย เฉพาะทางผิวหนังเท่านั้น					
9	ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ มีสารเคมี ที่ทำให้เป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว					
10.	ยาจุดกันยุง หากท่านสูดดมเข้าไปเป็น เวลานานจะทำให้ปอดอักเสบได้					
11.	ยาจุดกันยุงเป็นอันตรายสามารถทำให้ เกิดไฟไหม้ได้					
12.	ซอล์กซ์ชิดมดแมลงคลาน เป็นอันตรายที่ ไปทำลายเชื้อบูเมือกทางเดินหายใจ ทำ ให้กล่องเสียงและหลอดลมอักเสบ					
13.	ยาทาฟันยุงหากหญิงตั้งครรภ์ใช้ จะเป็น อันตรายทำให้ทารกพิการตั้งแต่กำเนิด					
14.	ยาทาฟันยุง เป็นอันตรายส่งผลทำให้ดับ ทำงานผิดปกติ					
15.	ลูกเหม็นเป็นอันตราย ส่งผลทำให้ เลือดออกในปัสสาวะ และเสียชีวิตได้					
16.	น้ำยาล้างห้องน้ำ หากสูดดมเป็นเวลานาน จะทำให้เป็นแผลไฟไหม้ ปอดบวมน้ำ และหายใจลำบาก					
17.	ขณะท่านใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ หากใช้ผ้าปิดปากและจมูกจะ ทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี					

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
18.	หลังเลิกใช้ยาจุดกันยุง ท่านดับไฟ ทุกครั้ง จะช่วยทำให้ลดอันตราย จากการเกิดอุบัติเหตุจากไฟไหม้ได้					
19.	หลังใช้ซอลค์จีคิมคแมลงกลาน ท่านล้างมือทุกครั้ง จะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับ สารเคมี					
20.	หากท่านล้างทำความสะอาด หรือ อาบน้ำ หลังใช้ยาทากันยุงจะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี					
21.	หากท่านวางลูกเหม็นบนภาชนะที่ ป้องกันการรั่วไหลจะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี					
22.	ขณะใช้น้ำยาล้างห้องน้ำ ท่านสวม ถุงมือ และรองเท้ายางจะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี					
23.	ก่อนใช้น้ำยาล้างห้องน้ำท่านอ่าน ฉลากก่อนใช้ทุกครั้งจะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี					
24.	หลังใช้น้ำยาล้างห้องน้ำเสร็จแล้ว ท่านล้างมือและเท้าด้วยน้ำสบู่ จะ ทำให้ปลอดภัยจากการได้รับ สารเคมี					
25.	การอ่านฉลากก่อนใช้ยานี้ลดกันยุง มด หรือแมลงสาบ สารเคมี ทำให้ เสียเวลา					

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
26	ขณะฉีดยากันยุง มด หรือแมลงสาบ ท่าน ไม่ใช่ผ้าปิดปาก และจมูก เพราะใช้เวลา ฉีดไม่นาน ไม่จำเป็นต้องใช้					
27.	การใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยากัน ยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้ยุ่งยาก แต่ทำ ให้ปลอดภัย					
28.	ท่านไม่ดับยาจุดกันยุงทุกครั้งหลังเลิกใช้ เพราะมันสามารถดับไปเองได้					
29.	การใช้ถุงมือในการใช้ชอล์กขีดมดแมลง คลาน ทำให้ไม่ถนัดในการขีด แต่ จำเป็นต้องทำ เพราะช่วยป้องกันอันตราย จากการได้รับสารเคมีได้					
30.	การจัดหาภาชนะมาวางลูกเหม็น ทำให้ เสียเวลาในการหา					
31.	การสวมรองเท้ายางขณะล้างห้องน้ำ ทำ ให้ลื่นไม่คล่องตัว ล้างห้องน้ำลำบาก					
32.	การสวมถุงมือยางในการล้างห้องน้ำ ทำ ให้ลื่นเปลืองค่าใช้จ่าย เพราะไม่จำเป็น มาก					

ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ เลือกคำตอบตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นข้อละ 1 ตัวเลือก

ลำดับ	ข้อความ	ทำ ทุก ครั้ง	ทำ เกือบ ทุกครั้ง	ทำเป็น บาง ครั้ง	ทำ น้อย ครั้ง	ไม่ทำ เลย
1.	ท่านใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ตามข้อบ่งใช้ที่ระบุไว้ในฉลาก					
2.	ท่านเลือกซื้อยาทากันยุงที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย.)					
3.	ท่านเลือกซื้อยาจุดกันยุงที่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.)					
4.	ท่านปิดประตู และหน้าต่าง ก่อนฉีดยา กันยุง มด และแมลงสาบ					
5.	ท่านทำความสะอาดพื้น หลังฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ					
6.	หลังฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ ท่านปิดห้องอบไอน้ำนาน 20 นาที					
7.	ท่านดับยาจุดกันยุงหลังเลิกใช้					
8.	ท่านล้างมือทุกครั้งหลังจากการหยิบชอล์กขีดมดแมลงคลาน					
9.	ท่านไม่ทายาทากันยุงบริเวณที่มีบาดแผล					
10.	ท่านทายาทากันยุง เฉพาะที่ผิวหนังส่วนที่โผล่พ้นเสื้อผ้า					
11.	ท่านล้างทำความสะอาดด้วยน้ำและสบู่ หลังใช้ยาทากันยุง					
12.	ท่านหลีกเลี่ยงการทายาทากันยุงบริเวณรอบดวงตาและใบหน้า					
13.	ท่านอ่านฉลากนำยาล้างห้องน้ำก่อนใช้					

ลำดับ	ข้อความ	ทำ ทุก ครั้ง	ทำ เกือบ ทุกครั้ง	ทำเป็น บาง ครั้ง	ทำ น้อย ครั้ง	ไม่ทำ เลย
14.	ท่านใช้น้ำยาล้างห้องน้ำตามปริมาณที่ ฉลากกำหนด					
15.	ท่านจัดเก็บน้ำยาล้างห้องน้ำในบริเวณที่ แห้ง ไกลจากความร้อน					
16.	ท่านเก็บชอล์กขีดมด แมลงคลานในที่ เย็นและแห้งและมีอากาศถ่ายเทอย่างดี					
17.	ท่านเก็บลูกเหม็นในภาชนะที่มิดชิด และ พ้นมือเด็ก					
18.	ท่านเก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง อย่าให้ ถูกแสงแดดและให้ห่างจากเด็ก อาหาร และสัตว์เลี้ยง					
19.	ท่านเก็บยาคิดกันยุง มด และแมลงสาบ ในที่ร่มไม่โดนแสงแดด					
20.	ท่านกวดหัวยาคิดยาคิดกันยุง มด และ แมลงสาบ ให้ก๊าซที่อยู่ในกระป๋อง ออกมาจนหมดก่อนจึงจะทิ้ง					
21.	ท่านทิ้งยาคิดกันยุง มด และแมลงสาบ ไกลจากแหล่งน้ำ					
22.	ท่านทิ้งสารเคมีอันตรายในคร้วเรือน แยก ออกจากขยะทั่วไป					
23.	น้ำยาล้างห้องน้ำเมื่อใช้หมด ท่านทิ้งหรือ ทำลายภาชนะบรรจุไม่นำมาใส่สารเคมี ชนิดอื่นต่อ					
24.	ท่านไม่ทิ้งน้ำยาล้างห้องน้ำที่เหลืออยู่ ลง สู่แหล่งน้ำ					
25.	ท่านใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะฉีดยาคัน ยุง มด และแมลงสาบ					

ลำดับ	ข้อความ	ทำทุก ครั้ง	ทำ เกือบ ทุกครั้ง	ทำเป็น บางครั้ง	ทำ น้อย ครั้ง	ไม่ ทำ เลย
26.	ท่านใช้ขาตั้งและสิ่งรองที่ทำด้วยโลหะ ในการจุดยาสูบ					
27.	ท่านใช้ถุงมือจับชอล์กขีดมดแมลงกลาน					
28.	ท่านใช้ภาชนะรองในการวางลูกเหม็น					
29.	ท่านใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะล้าง ห้องน้ำ					
30.	ท่านสวมรองเท้าพลาสติก ขณะล้าง ห้องน้ำ					

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายวิศิษฐ์ โสดาวิชิต
เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต (เภสัชกรรมชุมชน)
เภสัชกรชำนาญการ
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช สระแก้ว
2. นายสุวัฒน์ โคตรสมบัติ
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงสาธารณสุข
3. นายพิชิต ทยาน้ำเงิน
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกเจริญ

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา และผลการตรวจอำนาจจำแนก

ผลการตรวจคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา
เรื่อง ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของ
ประชาชนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การรับรู้โอกาสเสี่ยงในการใช้							
1.	หากท่านฉีดยากันยุง มด และแมลงสาบ ใกล้บริเวณที่ตั้งอาหาร อาจทำให้ท่านมีโอกาสเสี่ยงที่ได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
2.	ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ มีโอกาสเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายเฉพาะทางการหายใจเท่านั้น	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
3.	หากท่านไม่ใช่ภาชนะรอง ขณะจุดยากันยุง ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุไฟไหม้	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
4.	ยาพาทันยุงสามารถใช้ได้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิด	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
5.	ยาพาทันยุงสามารถใช้ได้กับหญิงตั้งครรภ์	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
6.	ยาพาทันยุงมีโอกาสรุนแรงกับผู้ใช้ที่มีบาดแผลมากกว่าผู้ที่ไม่มึบาดแผล	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
7.	การไม่ล้างมือหลังสัมผัสกับลูกเหม็นก่อนรับประทานอาหารทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีทางปาก	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
8.	น้ำยาล้างห้องน้ำมีโอกาสเสี่ยงที่ ทำให้เกิดอันตราย เฉพาะทาง ผิวหนังเท่านั้น	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้							
9	ยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ มี สารเคมีที่ทำให้เป็นโรคมะเร็งเม็ด เลือดขาว	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
10.	ยาจุดกันยุง หากท่านสูดดมเข้าไป เป็นเวลานานจะทำให้ปอดอักเสบ ได้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
11.	ยาจุดกันยุงเป็นอันตรายสามารถ ทำให้เกิดไฟไหม้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การรับรู้ความรุนแรงในอันตรายจากการใช้							
12.	ซอด้กซ์ฉีดมดแมลงคลาน เป็น อันตรายที่ไปทำลายเชื้อบูเม็อก ทางเดินหายใจ ทำให้กล่องเสียง และหลอดลมอักเสบ	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
13.	ยาทากันยุงหากหญิงตั้งครรภ์ใช้ จะเป็นอันตรายทำให้ทารกพิการ ตั้งแต่กำเนิด	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
14.	ยาทากันยุง เป็นอันตรายส่งผลทำ ให้ดับทำงานผิดปกติ	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
15.	ลูกเหม็นเป็นอันตราย ส่งผลทำให้ เลือดออกในปัสสาวะ และ เสียชีวิตได้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
16.	น้ำยาล้างห้องน้ำ หากสุดคมเป็นเวลานาน จะทำให้เป็นแผลไฟไหม้ ปอดบวมน้ำ และหายใจลำบาก	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้							
17.	ขณะท่านใช้ยาฉีดกันยุง มด หรือแมลงสาบ หากใช้ผ้าปิดปากและจมูกจะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
18.	หลังเลิกใช้ยาจุดกันยุง ท่านดับไฟทุกครั้ง จะช่วยทำให้ลดอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุจากไฟไหม้ได้	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
19.	หลังใช้ชอล์กขีดมดแมลงคลาน ท่านล้างมือทุกครั้งจะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
20.	หากท่านล้างทำความสะอาด หรืออาบน้ำ หลังใช้ยาทากันยุงจะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการใช้							
21.	หากท่านวางลูกเหม็นบนภาชนะที่ป้องกันการรั่วไหลจะทำให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	0	+1	2	0.67	มีความตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
22.	ขณะใช้น้ำยาล้างห้องน้ำ ท่าน สวมถุงมือ และรองเท้ายางจะทำ ให้ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
23.	ก่อนใช้น้ำยาล้างห้องน้ำท่านอ่าน ฉลากก่อนใช้ทุกครั้งจะทำให้ ปลอดภัยจากการได้รับสารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
24.	หลังใช้น้ำยาล้างห้องน้ำเสร็จแล้ว ท่านล้างมือและเท้าด้วยน้ำสบู่ จะ ทำให้ปลอดภัยจากการได้รับ สารเคมี	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้							
25.	การอ่านฉลากก่อนใช้ยากเกินไป มด หรือแมลงสาบ สารเคมี ทำให้ เสียเวลา	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
26.	ขณะฉีดยากันยุง มด หรือ แมลงสาบ ท่านไม่ใช้ผ้าปิดปาก และจมูก เพราะใช้เวลาฉีดไม่นาน ไม่จำเป็นต้องใช้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
27.	การใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะ ฉีดยากันยุง มด หรือแมลงสาบ ทำให้ยุ่งยาก แต่ทำให้ปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
28.	ท่านไม่ดับยาจุดกันยุงทุกครั้งหลัง เลิกใช้ เพราะมันสามารถดับไป เองได้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
29.	การใช้ถุงมือในการใช้ชอล์กขีด มดแมลงคลาน ทำให้ไม่ถนัดใน การขีด แต่จำเป็นต้องทำ เพราะ ช่วยป้องกันอันตรายจากการ ได้รับสารเคมีได้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอันตรายจากการใช้							
30.	การจัดหาขณะมาวางลูกเหม็น ทำให้เสียเวลาในการหา	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
31.	การสวมรองเท้ายางขณะล้าง ห้องน้ำ ทำให้ลื่น ไม่คล่องตัว ล้างห้องน้ำลำบาก	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
32.	การสวมถุงมือยางในการล้าง ห้องน้ำ ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เพราะไม่จำเป็นมาก	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การเลือกใช้							
1.	ท่านใช้น้ำฉีดกันยุง มด หรือ แมลงสาบ ตามข้อบ่งใช้ที่ระบุไว้ ในฉลาก	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
2.	ท่านเลือกซื้อยาทากันยุงที่ได้รับ การรับรองจาก องค์การอาหารและยา (อย.)	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
3.	ท่านเลือกซื้อยาจุดกันยุงที่ผ่าน มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.)	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง

ข้อที่	ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
วิธีการใช้							
4.	ท่านปิดประตู และหน้าต่าง ก่อน นิตยภัณฑ์ มด และแมลงสาบ	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
5.	ท่านทำความสะอาดพื้น หลังนิต ยภัณฑ์ มด และแมลงสาบ	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
6.	หลังนิตยภัณฑ์ มด และ แมลงสาบ ท่านปิดห้องอบไอน้ำ 20 นาที	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
7.	ท่านดับยาจุดกันยุงหลังเลิกใช้	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
8.	ท่านล้างมือทุกครั้งหลังจากการ หยิบชอล์กขีดมดแมลงคลาน	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
9.	ท่านไม่ทายาทากันยุงบริเวณที่มี บาดแผล	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
วิธีการใช้ (ต่อ)							
10.	ท่านทายาทันยุง เฉพาะที่ผิวหนัง ส่วนที่โผล่พ้นเสื้อผ้า	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
11.	ท่านล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ และสบู่ หลังใช้ทายาทันยุง	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
12.	ท่านหลีกเลี่ยงการทายาทันยุง บริเวณรอบดวงตาและใบหน้า	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
13.	ท่านอ่านฉลากน้ายาล้างห้องน้ำ ก่อนใช้	+1	+1	+1	3	1	
14.	ท่านใช้น้ำยาล้างห้องน้ำตาม ปริมาณที่ฉลากกำหนด	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
การจัดเก็บ							
15.	ท่านจัดเก็บน้ำยาล้างห้องน้ำ บริเวณที่แห้ง ไกลจากความร้อน	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
16.	ท่านเก็บชอล์กขีดมด แมลงคลาน ในที่เย็นและแห้ง และมีอากาศถ่ายเทอย่างดี	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
17.	ท่านเก็บลูกเหม็นในภาชนะที่ มิดชิด และพ้นมือเด็ก	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
18.	ท่านเก็บยาจุดกันยุงไว้ในที่แห้ง อย่าให้ถูกแสงแดด และให้ห่างจากเด็ก อาหาร และ สัตว์เลี้ยง	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
19.	ท่านเก็บยาฉีดกันยุง มด และ แมลงสาบ ในที่ร่ม ไม่โดนแสงแดด	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง
การกำจัด							
20.	ท่านกดหัวฉีดยาฉีดกันยุง มด และแมลงสาบ ให้ก๊าซที่อยู่ใน กระป๋องออกมาจนหมดก่อนจึง จะทิ้ง	+1	+1	+1	3	1	มีความ ตรง

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ			สรุปผล		
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปลผล
ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน							
การกำจัด (ต่อ)							
21.	ท่านทิ้งยานีดกันยุง มด และแมลงสาบ ไกลจากแหล่งน้ำ	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
22.	ท่านทิ้งสารเคมีอันตรายในครัวเรือน แยกออกจากขยะทั่วไป	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย							
25.	ท่านใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะนียดกันยุง มด และแมลงสาบ	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
26.	ท่านใช้ขวดตั้งและสิ่งรองที่ทำด้วยโลหะ ในการจูดยกันยุง	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
27.	ท่านใช้ถุงมือจับชอล์กขีดมดแมลงคลาน	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
28.	ท่านใช้ภาชนะรองในการวางลูกเหม็น	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
29.	ท่านใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขณะล้างห้องน้ำ	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง
30.	ท่านสวมรองเท้าพลาสติก ขณะล้างห้องน้ำ	+1	+1	+1	3	1	มีความตรง

ผลการตรวจอำนาจจำแนก

เรื่อง ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของ
ประชาชน ในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล/ การนำไปใช้
1	.376	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
2	.387	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
3	.437	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
4	.383	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
5	.406	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
6	.401	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
7	.394	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
8	.377	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
9	.821	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
10	.812	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
11	.811	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
12	.785	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
13	.816	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
14	.776	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
15	.766	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
16	.789	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
17	.783	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
18	.814	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
19	.816	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
20	.776	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
21	.491	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
22	.317	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
23	.570	มีอำนาจจำแนกใช้ได้

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล/ การนำไปใช้
24	.447	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
25	.447	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล/ การนำไปใช้
26	.812	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
27	.447	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
28	.789	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
29	.783	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
30	.785	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
31	.814	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
32	.811	มีอำนาจจำแนกใช้ได้

ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.758

ส่วนที่ 3 การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล/ การนำไปใช้
1	.484	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
2	.580	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
3	.497	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
4	.345	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
5	.404	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
6	.489	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
7	.560	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
8	.301	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
9	.431	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
10	.446	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
11	.529	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
12	.522	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
13	.505	มีอำนาจจำแนกใช้ได้

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล/ การนำไปใช้
14	.489	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
15	.559	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
16	.528	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
17	.463	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
18	.478	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
19	.541	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
20	.493	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
21	.541	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
22	.427	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
23	.431	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
24	.366	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
25	.395	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
26	.522	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
27	.492	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
28	.533	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
29	.356	มีอำนาจจำแนกใช้ได้
30	.416	มีอำนาจจำแนกใช้ได้

ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.913

ภาคผนวก ง

การเปรียบเทียบการป้องกันอันตรายระหว่างกลุ่มตัวแปร

การเปรียบเทียบการป้องกันอันตรายระหว่างกลุ่มตัวแปร

พบว่า เพศ กลุ่มอายุ การศึกษา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ ของประชาชนมีการป้องกันอันตรายไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบของประชาชนในการป้องกันอันตรายระหว่างกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรอิสระ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	df	t/ f	p
เพศ						
หญิง	128	94.60	17.539	201	-.209	.834
ชาย	75	95.13	16.732			
อายุ						
น้อยกว่า 30 ปี	36	94.06	16.206	3/ 199	.290	.832
30 - 39 ปี	54	93.59	17.831			
40 - 49 ปี	61	95.30	18.689			
50 ปี ขึ้นไป	52	96.50	15.678			
การศึกษา						
ประถมศึกษา	91	97.76	16.575	2/ 200	2.317	.101
ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	81	92.28	17.344			
ตั้งแต่ประกาศนียบัตรชั้นสูงขึ้นไป	31	93.93	17.933			
สมาชิกในครัวเรือน						
1-2 คน	36	96.19	17.678	2/ 200	2.237	.109
3-4 คน	90	97.18	16.262			
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	77	91.71	17.775			
อาชีพ						
เกษตรกร	130	96.44	17.266	201	1.673	.096
รับจ้าง, ค้าขาย, รับราชการ, ลูกจ้าง, นักเรียน-นักศึกษา	73	92.25	16.880			
การใช้สารเคมีในครัวเรือน						
ใช้ประจำ	49	96.76	18.047	2/ 200	2.237	.109
ใช้บ้าง	104	96.41	16.615			
ไม่ใช้	50	90.93	19.993			